

Извештајот на Стејт Депарментот укажува на кршење на човековите права во Ирак

(Пауел го наведува режимот на Садам Хусеин како голема опасност за глобалниот мир и стабилност)

Силите на коалицијата во Ирак се борат за да го заштитат светот од "потенцијално катастрофалната комбинација на држава во која владее со беззаконие, оружје за масовно уништување и тероризам", и притоа тие "го ослободуваат ирачкиот народ од една брутална тиранија што кон човечкиот живот се однесува со комплетен презир", рече државниот секретар Колин Пауел при презентирањето на годинешниот извештај за човекови права на 31 март во Вашингтон.

Тој додаде дека извештајот, изработен по налог на американскиот Конгрес, ја одразува "цврстата определба" на Америка за спроведување на меѓународно договорените принципи на човекови права низ целиот свет.

Пауел ја посочи владата на Садам Хусеин како "класична илустрација на фактот дека режимите што бескрупулозно ги газат правата на своите граѓани имаат тенденција да претставуваат најголема опасност за меѓународниот мир и стабилност", и рече дека извештајот ќе се употреби за полесно да се оформи политиката на администрацијата на Буш "додека ние работиме на изградбата на еден свет во којшто не смеат да живеат тирани и терористи".

На конферецијата за медиумите со Пауел беше и Лорни Крејнер (Lorne Craner), помошник државен секретар за демократија, човекови права и труд, кој рече дека додека најновиот извештај сведочи за кршење на човековите права во многу земји на Блискиот Исток, а дека е Ирак "најголемиот престапник во 2002 година".

Според тој извештај, досието на Ирак "остана исклучително осиромашено, и тој продолжи со многубројни, сериозни прекршувања на човековите права" во текот на целата 2002 година. Во документот е опишано како Садам Хусеин и неговото пошироко семејство имаат "апсолутна непоколеблива моќ" преку "грубиот репресивен еднoпартиски апарат" и "целосна контрола врз безбедносните и врз воените сили".

Меѓу другото, во извештајот стои дека режимот:

- "применува строга рестрикција на слободите на говор, печат, на собирање, на здружување, на верска определба и на движење";
- "рутински ги измачувал, ги тепал, ги силувал и на различни други начини ги тормозел затворениците";
- "континуирано вршел егзекутирање по кратка постапка на наводни

политички противници";

- "ги запоставувал потребите за здравје и исхрана на децата" и

- "ги дискриминирал верските малцинства и етничките групи".

Стејт Депарментот изјавува дека специјалниот известувач на Обединетите Нации за Ирак утврдил "континуирано, мачно кршење на човековите права", Комисијата на Обединетите Нации за човекови права и Генералното собрание на ОН ја усвоија резолуцијата со која Ирак се критикува за укинување на основните слободи, а Европскиот парламент објави свој извештај во кој го осудува кршењето на човековите права од страна на режимот во таа земја.

Како што се вели во извештајот на Стејт Депарментот, и натаму е тешко да се изврши документирање на кршењето на човековите права под режимот на Садам Хусеин "затоа што режимот ги прикрива фактите, меѓу кои фактот дека тој забранува создавање независни организации за човекови права, дека упорно одбива да дозволи посета на монитори на човековите права и дека применува континуирани рестрикции за да се спречи дисидентството."

Следува делот за Ирак од Извештајот за 2002 година за остварување на човековите права:

(почеток на текстот)

ИРАК

(САД нема свое дипломатско претставништво во Ирак. Овој извештај во огромна мерка почива на невладини извори.)

Според привремениот Устав во 1968 година, Ирак тврди дека е демократска република. Меѓутоа, политичката моќ лежи ислучиво во грубиот репресивен еднoпартиски апарат со кој доминираат Садам Хусеин ал-Тикрити и членовите на неговото пошироко семејство. Според Уставот, арапската социјалистичка партија БААС владее со Ирак преку Револуционерниот совет за команда (Revolutionary Command Council - RCC), кој имаше и извршна и законодавна власт. Претседателот Садам Хусеин, истовремено беше и премиер, претседател на Револуционерниот совет за команда и генерален секретар на регионалната команда на партијата БААС, сходно на тоа имаше апсолутна решавачка моќ. Хусеин и неговиот режим освоија 100 насто од гласовите на недемократскиот "референдум" што се одржа во октомври за неговата функција претседател, во кој не влегоа тајните гласачки ливчиња, а многу веродостојни извештаи велат дека гласачите се плашеле од репресалии во случај да гласаат "против". Законодавната власт не беше независна, а претседателот можеше да ја поништи секоја пресуда или случајот да го

префрли во тајниот систем од специјални судови вон регуларното законодавство. ??

Сопред структурата на Революционерниот совет за команда и партијата БААС, семејството Тикрити ја држеше целокупната контрола врз безбедносните сили и врз војската. Безбедносниот апарат на режимот се состоеше од милициски сили поврзани со претседателот, со партијата БААС и со Министерството за внатрешни работи. Војската и овие паравоени сили често имаа улога на внатрешна безбедност и имаа клучна улога во одржувањето на амбиентот на застрашување и плашење од којшто зависеше моќта на режимот. Режимот веќе долго време наназад речиси воопшто не се труди да спроведе истрага и да ги казни претставници на власта, на војската или на безбедносните сили што се обвинети за кршење на човековите права; меѓутоа, тој во февруари призна дека државната полиција е многу често обвинувана за кршење на човековите права. Припадници на војската и на безбедносните сили вршеа распространето, сериозно и систематско кршење на човековите права. На курдскиот север, партиската милиција што е под цивилна контрола беше надлежна за регионалната безбедност и нејзините припадници ги прекршуваат човековите права.

Земјата има околу 24 милиони жители. Режимот беше сопственик на сите поголеми индустриски гранки и имаше контрола контрола врз најголемиот дел од високо централизираната економија, што во голема мерка почива врз производството на нафта. Војната меѓу Иран и Ирак и Заливската војна ѝ нанесоа штета на економијата, а од инвазијата на Ирак врз Кувајт во 1990 година, земјата е под санкции на Обединетите Нации. Со санкциите е забранет целиот извоз, освен продажбата на нафта, според Резолуцијата бр. 986 на Советот на Обединетите Нации за безбедност и другите резолуции што следуваа по неа -- програмата "нафта за храна". Според оваа програма, на земјата ѝ беше дозволено, под контрола на Обединетите Нации, да увезува храна, лекови, вода за пиење, санитарни материјали, електрична енергија, земјоделски и образовни програми и резервни делови за нафтената индустрија. Режимот рутински ги избегнуваше санкциите на Обединетите Нации. Според Меморандумот за разбирање со Обединетите Нации, 13 проценти од приходот од програмата "нафта за храна" режимот ги дели со Курдите во областите што се под нивна контрола.

Од етничка и јазична гледна точка, ирачката популација ја сочинуваат Арапи, Курди, Туркмени, Чалдини, Асиријци и Ерменци. Исто така, постои и верска мешавина и таа се состои од Шиити и Сунити муслимани (и Арапи и Курди), христијани (тука спаѓаат Чалдините и Асиријците), курдски Јазиди и еден помал број Евреи и сабиски Мандаени. Во минатите години дојде до граѓанското востание, особено во курдските области на север и во шиитските области на југ. Малцинскиот арапски режим на Сунитите реагираше со екстремни репресалии против сите оние што на било каков начин му се спротивставија. Исто така, режимот систематски го форсираше

отстранувањето на етничките малцинства под теоријата за политика на "арапизирање" на арапска земја.

Податоците за почитувањето на човековите права од страна на режимот се исклучително скромни, а режимот и натаму продолжи да врши многу бројни, сериозни кршења на човековите права. Граѓаните немаа право да го сменат режимот. Режимот по кратка постапка вршеше егзекутирање на наводни политички противници и лидери на шиитската верска заедница. Од извештаите се гледа дека луѓето биле егзекутирани само поради нивната поврзаност со некоја опозициона група. Под тој режим и натаму продолжија да исчезнуваат, да бидат убивани и мачени сите оние за кои постоеше сомневање дека застапуваат опозициска политика, дека извршиле економски престапи, дека дезертирале од војска, и ред други активности, или дека се поврзани со такви лица.

Безбедносните сили рутински ги измачуваа, ги тепаа, ги силуваа и на различни други начини ги злоупотребуваа затворениците. Условите во затворите беа екстремно лоши, напати и опасни по живот. Се зборува дека режимот вршел акции на "чистење на затворите" во кои се убивани затвореници за да се намали нивниот број во преполните затвори. Власта рутински вршеше произволни апсења и притворања, пролонгиран притвор и притвор во изолација, и континуирано на граѓаните им го одземаше правото на регуларен судски процес. Режимот во октомври јавно вети амнестија за сите затвореници, освен за оние што беа обвинети за шпионажа за САД или за Израел, но податоците говорат дека не ослободија толку многу затвореници колку што тврдеа дека ќе ослободат. Овој настан главно беше потврда на претходно добиените известувања за егзекуции по кратка постапка, исчезнувања, тортура и нехумани услови за живот во затворскиот систем на режимот. По амнестијата, на голем број затвореници им се заметна трагата.

Садам Хусеин и неговиот внатрешен круг на приврзаници и натаму наметнуваа самоволие. Режимот продолжи да ги крши правата на граѓаните за приватност. Режимот воведоше остри рестрикции на слободата на говорот, на печатот, на правото на слободно собирање, на здружување, на верска определба и правото на движење. Специјалниот известувач на Обединетите Нации за ситуацијата со човековите права во земјата во март поднел извештај во кој детално е опишано постојаното, тешко кршење на човековите права од страна на режимот. Комисијата на Обединетите Нации за човекови права и Генералното собрание на Обединетите Нации во ноември усвоија резолуција во која се критикува задушувањето на овие слободи од страна на режимот. Во месец април Европскиот парламент објави извештај во којшто се осудува кршењето на човековите права од страна на режимот. И покрај тоа, и натаму беше тешко да се документираат кршењата на човековите права затоа што режимот ги прикриваше фактите, го забрануваше формирањето на независни организации за заштита на

човековите права, упорно се противеше на присуството на монитори на човековите права и континуирано применуваше рестрикции за да спречи дисидентство. Во февруари специјалниот известувач на Обединетите Нации доби одобрение да замине во четиридневна посета за да го испита кршењето на човекови права во земјата првпат од 1992 година наваму, меѓутоа тој за тоа доби крајно ограничено време и пристап и сè се одвиваше под строга контрола на режимот. Режимот одби да даде одобрение за втора посета. Претходно известувањето на Обединетите Нации за кршењето на човековите права од страна на режимот речиси во целост се вршеше врз основа на разговори со неодамнешни емигранти, со опозициони групи и со други лица што имаа контакти во земјата, како и врз основа на извештаи што се објавуваа надвор од земјата. Имаше појава на насилство и дискриминација на жените.

Режимот донесе закони со кои се нудат најразлични начини на заштита на жените; меѓутоа, тешко е да се утврдат практичните ефекти од ваквите мерки. Режимот ги запостави здравствените и нутриционистичките потреби на децата и вршеше дискриминација на верски малцинства и етнички групи. Режимот воведо тешки рестрикции на правата на трговските синдикати, а имаше и случаи на принудна работа.

Демократска партија на Курдистан (Kurdistan Democratic Party - KDP) и Патриотскиот синдикат на Курдистан (Patriotic Union of Kurdistan - PUK) ја имаат контролата во повеќето области во трите северни провинции Ербил, Духок и Сујалманиа откако по востанието на Курдите во 1991 година режимот ги повлече своите воени сили и цивилната администрација од таа област. KDP и PUK се бореа меѓу себе од 1994 до 1997 година. Во септември 1998 година, тие се договорија да ги обединат своите одделни администрации и во јули 1999 година да одржат нови избори. Прекилот на огнот се почитуваше, иако мерките за повторно обединување подолго време беа одложени. Обединетото собрание по првпат беше свикано во октомври. Во февруари PUK одржа општински избори, а KDP општинските избори ги одржа во мај 2001 година, првите избори што се одржаа во областите што беа под контрола на Курдите по 1992 година. Странските и домашните набљудувачи известуваа дека, генерално земено, изборите биле фер.

KDP, PUK и други опозициони групи ги кршеа човековите права. Сепак, PUK и KDP донесоа закони со кои се воспостави независно законодавство кое овозможува верска слобода, слобода на печатот, слобода на одржување собири, право на формирање политички партии и права на жените и на работниците. Според новинарските извештаи и независните набљудувачи, и двете групи во практиката генерално ги почитуваа тие закони. Освен тоа, и PUK и KDP основаа министерства за човекови права за надгледување на условите на почитување на човековите права, кои на релевантните меѓународни тела, меѓу кои и на Меѓународниот комитет на Црвениот крст, ќе им поднесуваат извештаи и ќе нудат начини за спречување на кршењето на

човековите права.

ПОЧИТУВАЊЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА

1. дел - почитување на интегритетот на личноста, вклучувајќи слобода од:

а. произволно или незаконско лишување од живот

Во согласност со својата долгогодишна и добро востановена практика на егзекутирање на утврдени или наводни политички противници, режимот изврши голем број политички и други незаконски убиства во текот на целиот период што е прикажан во извештајот. Специјалниот известувач на Обединетите Нации многу пати го критикуваше режимот за "огромниот број егзекуции" што се случуваат во земјата, за бројот на "незаконски егзекуции на политичка основа" и "отсуството на регуларна законска процедура".

Списокот на законски престапи што легално налагаат задолжителна смртна казна значително се зголеми во последните години и на него е сето она што може да се карактеризира како "саботирање на националната економија". Тука спаѓаат престапи како што се фалсификување, незаконска трговија со коли, резервни делови, тешка механизација и машинерија. Што е уште поважно, специјалниот известувач забележа дека самото членство во извесни политички партии се казнува со смрт и дека постои сеприсутен страв од смртта за било каква постапка или искажување на несогласување. Постојано пристигнуваа известувања дека смртната казна се применува за престапи како што е "навредување" на претседателот или на БААС партијата. Специјалниот известувач исто така забележал дека дури и "сугестијата дека некој не е симпатизер на претседателот може да доведе до смртна казна".

Како и во претходните години, имаше голем број веродостојни извештаи дека режимот континуирано егзекутира лица за кои се мисли дека учествувале во ковењето заговор против Садам Хусеин или против БААС партијата. Притоа се егзекутирани високи цивилни, воени и племенски лидери. Во јануари Iraq Press (IP) напиша дека се погубени тројца дисиденти -- Али Хасан Абед, Цавад Кадем и Абдуџабалел алУкаили -- за наводен напад врз припадници на БААС партијата. Исто така, IP во февруари објави дека 10 високи офицери на Републиканската гарда, меѓу кои и генерал полковник Мохамед ал-Дулаими, биле погубени наводно за подготвување државен удар. Во месец април, весникот "Гардијан" во Англија објави дека потполковник Мохамед Дахам ал-Тикрити, кој неодамна дезертирал од Службата за општа безбедност, призна дека во февруари биле убиени 150-200 цивили "по тамина" под сомневање за заговор и биле закопани во масовна гробница во близината на Багдад во рамките на една пообемна акција во која во првите два месеца од годината биле погубени 1.500 цивили по кратка постапка. Според светскиот извештај на Human Rights Watch (HRW) за 2003 година, цивилите што биле во притвор во затворот во Абу Гурајб по сè изгледа биле погубени во месец

март и во јуни. Исто така, во март во Багдад, во Мосул и во други градови биле погубени и голем број воени лица. Исто така, HRW има документи што говорат дека од март до јули 2001 година биле погубени 11 воени офицери, меѓу кои и еден генерал-мајор во војската; исто така, во август и во октомври е извршена егзекуција и на други високи офицери од среден ранг, сите под обвинување за сомневање оти подготвувале државен удар. Ирачката комунистичка партија (Iraqi Communist Party - ICP) во јуни извести дека во ноември 2001 година биле погубени осум граѓани од Басра под сомневање дека одржувале контакти со опозицијата.

Како што се дознава, режимот континуирано спроведувал политика на елиминирање истакнати шиитски свештеници и на нивни следбеници под сомневање дека му се нелојални на режимот. На пример, во месец мај во Sunday Times пишуваше дека безбедносните сили на режимот ги нападнале шиитските верници во Карбала додека тие биле на верски аџилак во светилиштето на имамот Хусеин, пришто убиле 40-мина од нив. Ова наводно прераснало во континуиран образец на репресалии против Шиитите. На пример, според HRW, меѓу оние што наводно биле егзекутирани во месец март во затворот во Абу Гурајб имало петмина Шиити од провинцијата ал-Наџаф. Според информациите, во 2001 година, режимот егзекутирал двајца шиитски свештеници зашто тие тврделе дека режимот бил инволвиран во убиството на еден шиитски свештеник во 1999 година, и дека убил уште еден шиитски свештеник, Хусеин Бар алУлом, зашто одбил да се појави на телевизија и да му го честита изборот на функцијата во БААС партијата на Кјусаи Садам Хусеин. Во 1998 и 1999 година, режимот уби голем број високи шиитски свештеници, по што Специјалниот извештувач во 1999 година му ја искажа својата загриженост на режимот дека се тие убиства можеби дел од систематски напад на негови претставници врз независното лидерство на шиитската заедница (в. 2. дел, в.). Режимот не одговори на тоа писмо на Специјалниот извештувач.

Агенти на режимот јавно напаѓаа членови на семејството на дезертерите и на дисидентите за да ги мачат и да ги убиваат (в. 1. дел, г.). Ова претставуваше продолжение на наводниот образец на тортура на роднините на дисидентите. На пример, според извесни информации, режимот во 2000 година ја убил Сафија Хасан, која наводно јавно го критикувала режиот зашто јавно ги убил мажот ѝ и двата сина, Хусеин и Садам Камал. Мажот ѝ и синовите биле повисоки службеници на режимот; меѓутоа, во 1996 година браќата дезертирале во Јордан. Режимот им понудил имунитет ако се вратат во земјата; меѓутоа, штом се вратиле, агенти на режимот ги убил и нив, и татко им.

Силите на режимот спровеле многубројни убиства на политички затвореници, на припадници на малцински групи, на осомничени за кривични дела и на други лица за време на обидот за апсење или додека биле во притвор. Опозициони групи и дезертери континуирано давале детални

информации, со имиња на стотици убиени лица, за егзекуции во затворите по кратка постапка што се правеле со очиглена намера да се намали пренатрупаноста на затворите. Во септември 2001 година, во акцијата на чистење на затворот во Абу Гурајб, режимот погубил 28 политички затвореници. Во текот на 2000 година, Специјалниот известувач добил извештаи во врска со акцијата на чистење на затворите во Абу Гурајб, во Радванија, и на други места. Поранешен офицер на Мукабаратот (разузнавачката служба) известил дека во 1998 година учествувал во едно масовно убиство во затворот во Абу Гурајб, спроведувајќи ја директивата на Револуционерниот команден совет за "чистење" на затворите во земјата. Мотивот на режимот за таквиот голем број на егзекуции по висока постапка, што од 1997 година наванму се проценува на повеќе од 4000 илјади, може исто така да се поврзи со настојувањата да се заплаши популацијата.

Во еден нашироко популаризиран потег, режимот 48 часа однапред објавил дека во октомври ќе спроведува ненадејна амнестија, што ќе опфати и политички затвореници и воени дезеретери. Оние што беа пуштени беа главно од затворот во Абу Гурајб. Според она што беше објавено во печатот, некои затвореници биле егзекутирани по кратка постапка во очекување на амнестијата. Исто така, има податоци дека голем број семејства што го очекувале ослободувањето на своите блиски со оваа амнестија откриле дека тие во меѓувреме биле погубени без да им се суди. Режимот не направи никакви напори за да спроведе истрага во врска со тогашните или претходните такви случаи, ниту да одговори на обвинувањата за егзекуциите по кратка постапка, ниту пак да ги идентификува и да ги казни извршителите во текот на таа година.

Меѓу многубројните примери на убиства на луѓе во притвор, Human Rights Watch во месец март 2001 година извести дека режимот го обесил Абд ал-Вахид ал-Рифаи, откако две години го држел во притвор без да му се суди. Неговите блиски пријавија дека кога го зеле неговото тело од Генералниот директорат за безбедност во Багдад, на него имало белези од мачење. Продолжија да доаѓаат извештаи за смрт на притворени лица поради лоши затворски услови и негрижа од страна на власта (в. 1. дел, в.). Покрај тоа, многумина што биле сосила раселени сè уште живеат во кампови со шатори во многу тешки услови, што исто така доведе до голем број смртни случаи (в. 2.дел, г., и 5. дел).

И натаму продолжија да стигнуваат извештаи за смрт на цивили од нагазни мини. Во северен Ирак има околу 7 милиони нагазни мини останати од војната меѓу Ирак и Иран. Претставници на PUK известија дека кај популацијата што го населува регионот што е под нивна контрола секој месец има по околу 250 повредени од експлозија на мини. Голем број од нив починаа. И покрај тоа што неколку пати беше побарано, режимот одби да ги даде мапите на познатите мински полиња за да се олесни нивното отстранување (в. 1. дел, е.).

Има голем број познати случаи на незаконски убиства од страна на режимот што се сè уште неразјаснети. Како и во претходните години, режимот и натаму продолжи да ги негира многубројните убиства на Курдите на северот од земјата за време на кампањата "Анфал" во 1988 г. (в. 1.дел, б. и 1.дел, е.). И Специјалниот известувач и HRW дојдоа до заклучок дека политиката на режимот против Курдите го отвори прашањето на злосторства против човештвото и кршење на Конвенцијата за геноцид од 1948 година.

Министерот за правда во февруари конкретно го информира Специјалниот известувач дека, според законот, проституцијата не се казнува со смрт и тврдеше дека со години никој не бил осуден на смрт заради проституција. Меѓутоа, во октомври 2001 година безбедносните сили наводно обезглавиле голем број жени за кои имало сомневање дека се занимаваат со проституција и некои мажи за кои имало сомневање дека тоа го олеснуваат или ги прикриваат таквите активности. Според некои информации, агентите од безбедноста им ги отсекле главите на голем број жени и мажи пред очите на нивните семејства. Според Amnesty International (AI), главите на жртвите биле со денови изложени пред нивните домови. Трисет имиња биле објавени, меѓу нив тројца лекари и еден лекарски помошник.

Продолжија политички мотивирани убиства од страна на опозициони групи и востанички/бунтовнички/терористички групи. Политичките убиства и терористичките акции продолжија во северниот дел на земјата што се наоѓа под контрола на Курдите. На пример, во ноември и во декември имаше многубројни извештаи за неколку битки на североисток меѓу силите на PUK и борците на исламската екстремистичка група Ансар ал-Ислам (AAI). Таквите борби станаа образец за насилство во таа област. Во 2001 година убијци извршија атентат врз гувернерот на Ирбил Франсу Харири. Истражните органи на PUK и на KDP за убиството обвинија исламски групи како што е AAI. Во 2002 година, непознати лица го убија лидерот на Демократската националистичка унија на Курдистан Сирбит Махмуд. Во јули 2000 година, непознати напаѓачи убија голем број членови на Ирачката комунистичка работничка партија (Communist Workers Party - ICWP), а силите на KDP убија неколку припадници на Ирачкиот туркменски фронт (Iraqi Turkmen Front - ITF). Ни PUK ни KDP не објавија информации во врска со истрагата околу убиствата. Политичките убиства и терористичките акции продолжија во јужните провинции каде што живеат етничките Шиити. Во јануари IP извести дека тројца напаѓачи во близината на Басра го нападнале мајорот Кадем ал-Заиди, висок офицер на Мукабарт прочуен по примената на тортура. Ова претставуваше континуитет на образецот на одмазничко насилство во јужниот дел на земјата. На пример, во 2001 година, Врховниот совет за исламска револуција во Ирак (Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq - SCIRI) извести дека негови членови го убиле Раед Кидир, претставник на БААС партијата на западот.

Исто така, пријавени се убиства како резултат на општествено насилство. На пример, печатот во Асирија и во Чалдеан во август објави дека наводно муслимански естремисти убиле една католичка свештеничка во Багдад (в. 2. дел, в.).

б. Исчезнување

Постојано пристигнуваа голем број пријави за исчезнување на луѓе во текот на целата година. Режимот ништо не презеде во врска со обвинувањата за претходно пријавените исчезнувања. На голем број граѓани што се сметаат за исчезнати не им се знае трагата.

По кратката воена окупација на Ербил во август 1996 година, стотици лица сè уште се водат како исчезнати. Можно е голем број од тие лица да биле убиени скришно кон крајот на 1997 и во текот на целата 1998 година, во кампањата на чистење на затворите (в. 1. дел, а.). Исчезнатите главно беа припадници на курдското малцинство, но исто така имаше и припадници на асирската, туркменската и јазидската заедницата.

Режимот продолжи да ги игнорира преку 16.000 илјади документирани случаи на исчезнување што во текот на 1994 и 1995 година ги соопшти Специјалниот известувач на Обединетите Нации. И покрај неколкуте нашироко популаризирани размени со Кувајт, Саудиска Арабија и со Иран, режимот упорно ги игнорираше барањата на тие влади да поднесе извештај за лицата што исчезнаа за време на ирачката окупација на Кувајт во 1990-1991 година, како и во врска со воените затвореници што беа заробени во иранско-ирачката војна од 1980 до 1988 година. Режимот не врати голем број граѓани на Кувајт и на други земји што беа притворени за време на ирачката окупација на Кувајт, а исто така речиси не соопшти никакви информации за нив. Од 609 случаи на исчезнати кувајтски граѓани, само три беа решени со ревизијата од страна на Трипартитната комисија за исчезнати во Заливската војна. Режимот негираше дека има било какви сознанија за другите лица и тврдеше дека сите можни релевантни докази се изгубени по Заливската војна, иако потоа тврдеше дека во октомври му доставил на Кувајт соодветни документи. Иран извести дека режимот сè уште нема поднесено информации за 5.000 ирански воени затвореници што беа исчезнати од времето на иранско-ирачката војна. Владите на Кувајт, на Саудиска Арабија и на Иран повеќе пати повикуваа на дијалог на оваа тема.

Повеќето од 16.496 случаи за кои знаеше Специјалниот известувач беа лица од курдско потекло што исчезнале во 1988 година во текот на кампањата Анфал. Во февруари, Меѓународната алијанса за правда/Коалицијата за правда во Ирак (International Alliance for Justice/Coalition for Justice in Iraq - АИЈ/СИ) и Би-Би-Си објавија дека е откриена четврта масовна гробница во која се погребани телата на шестмина егзекутирани етнички Курди за кои се веруваше дека биле убиени во текот на кампањата Анфал, што

претставуваше дополнителен доказ за судбината на исчезнатите Курди. Според оценките на Специјалниот известувач, вкупниот број Курди што беа исчезнати во тој период би можел да биде и неколку десетици илјади. Според оценките на Human Rights Watch, се работи за бројка меѓу 70.000 и 150.000, а AI проценува дека се работи за повеќе од 1000.000 случаи. Втората по големина група на исчезнати со која беше запознат Специјалниот известувач ја сочинуваа Шиити кои беа пријавени за исчезнати кон крајот на 1970-тите и на почетокот на 1980-тите години, кога нивните семејства биле протерани од Иран поради тоа што наводно биле од персиско потекло.

Во 2001 година, AI извести дека режимот има најголем број случаи од сите други земји во светот на исчезнати лица на кои не им се знае трагата. Многубројни веродостојни извештаи заговараа дека постојат специјални затворски крила во кои се држат лица чија состојба, статус и судбина се држат во тајност (в. 1.дел, в.).

Во 1997 и во 1999 година, AI го документира постојаното одбивање на режимот да одговори на барањата да достави информации во врска со исчезнатите лица. Во извештајот се детално наведени многубројни нерешени случаи што датираат од почетокот на 1980-тите до средината на 1990-тите години. Во заклучокот на извештајот се вели дека е мал бројот на жртви што станале цел на режимот заради престапите што ги направиле; наспроти тоа, тие биле апсени и држени како заложници за на тој начин да биде натеран некој нивен роднина, кој можеби пребегнал во друга земја, да се предаде. Други биле апсени поради семејната поврзаност со некој политички противник, или едноставно поради своето етничко потекло (в. 1. дел, е. и 1. дел, г.).

Специјалниот известувач и неколку групи застапници на човековите права продолжиле да бараат од режимот да даде информации во врска со апсењето на покојниот Голем ајатолах Абдуал Квази Ал-Коеј и негови 108 соработници во 1991 година. На други лица што беа уапсени со него не им се знае трагата, а режимот одби да одговори на прашањата во врска со нивниот статус. Слично на тоа, AI идентификува голем број помошници на ајатолахот Саден ал-Садр, кои биле уапсени неколку недели пред тој да биде убиен во февруари 1999 година (в. 1. дел, а., 1. дел, г. и 1. дел, е.). Се уште не се знае што се случило со нив. Во извештајот од ноември 1999 година, AI идентификува осуммина исчезнати помошници на ал-Садр.

Покрај десетиците илјади пријавени исчезнувања, групите за човекови права во текот на годината известува дека режимот и натаму држи во притвор во изолација илјадници други граѓани (в. 1. дел, в., 1. дел, г. и 1. дел, д.).

Во октомври, написите во весниците индицираа дека затворениците што биле ослободени со амнестијата, како и семејствата на затвореници што воопшто не се појавиле откако биле амнестирани, наведувале дека голем број

политички затвореници и натаму останале затворени или биле тајно погубени во затворите. Овој настан дојде како потврда на познатиот образец на исчезнување и тајни погубувања за кои говорела групите за човекови права. Режимот не признаваше дека спроведува киднапирања, ниту пак има започнато истрага околу наведените исчезнувања, ниту пак се обиде да ги изведе извршителите пред лицето на правдата.

в. Мачење и други облици на суров, нехуман или деградирачки третман или казнување

Тортурата е експлицитно забранета со Уставот; меѓутоа, службата за безбедност рутински и систематски ги измачуваше притворените во текот на целата година. Според искажувањата на поранешни затвореници, во техники на тортура спаѓале жигосување, електрични шокови на гениталиите и на други делови на телото, тепање, корнење нокти, ампутации без анестезија, горење со врело железо и со лет-ламби, бесење на вентилатори на тавани во движење, прскање на телото со киселина, силување, кршење на екстремитети, лишување од храна и вода, долготрајно држење во исклучително малечки и мрачни самици, како и закана со силување или друг начин на повреда на членови на семејството и на роднини. Секогаш кога безбедносните сили ќе им ги вратеа на семејствата телата на жртвите на тортура, на нив можеа да се видат траги од мачењата. Постојано пристигнуваа известувања дека семејствата биле принудувани да ги покријат трошоците на егzekутирањето на своите сакани. Бегалците што стигнаа во Европа често ги пријавуваа случаите на тортура во земјите каде што пристигнуваа и ги покажуваа лузните и осакатувањето како потврда на својот исказ. Во август 2001 година, АИ објави извештај со наслов "Ирак: систематска тортура на политичките затвореници", во кој беше детално опишана систематската и рутинска примена на тортура врз осомничени политички противници, а не ретко и врз други затвореници.

Специјалниот известувач непрекинато добиваше пријави дека уапсените лица се рутински подложени на лош третман, меѓу другото долготрајни сослушувања придружени со тортура, со тепање и други облици на принуда. Неколку години на ред Специјалниот известувач ја изразувааше својата загриженост во врска со суровите и невообичаени казни пропишани со законот, меѓу кои и ампутирањето и жигосувањето. Според добиени информации, во 2000 година властите вовеле сечење на јазик како казна за лицата што го критикувале Садам Хусеин или неговото семејство. Во февруари режимот му го отсекол јазикот на некое лице што наводно го критикувал Садам Хусеин во градот Диванија. Како и во претходни случаи, се дознава дека властите ги вршеле ампутациите пред голема толпа народ. Се дознава дека слични отсечувања на јазикот се случиле во градот Хила во 2001 година. Режимот никогаш не ги призна овие наводи, ниту спроведе истрага, ниту пак презеде било каква акција против лицата што на затворениците им ги сечеле јазиците. Специјалниот известувач доби голем број пријави од

војници на кои им биле отсечени ушите како казна за дезертерство. Министерот за внатрешни работи го призна постоењето на таква практика, но во февруари тврдеше дека "сега е тоа сигурно укинато".

Имаше многу голем број наводи за политички мотивирана тортура и пријави за тортура на членови на семејството, меѓу нив и на деца на осомничени критичари на режимот. На пример, координаторот на програмата за здравствената заштита на бегалците во Јемен во јануари наведе дека на некое дете Ирачанче за кое таа се грижела, кое на зглобовите на рацете и на подлактиците имало траги од убоди со игла, му бил инјектиран агенс што предизвикал тешка ментална ретардираност како одмазда за тоа дека таткото бил осомничен за противник на режимот. Независниот весник базиран во Англија во месец март објави дека режимот почнал јавно да се заканува со тортура врз членовите на семејствата на истакнати противници и дисиденти во егзил со намера да се спречат во нивните политички активности (в. 1. дел, г.). Во тие извештаи е забележен континуиран образец на наводна систематска примена на тортура од страна на режимот од политички или други националистички причини. На пример, режимот рутински ги измачуваше играчите на националниот фудбалски тим поради лошата игра. Во мај 2001 година, Саад Кеи Наоман, фудбалер што пребегна во Европа, наведе дека тој и неговите соиграчи биле тепани и понижувани по наредба на Удај Садам Хусеин. Во 2000 година, има информации дека тројца фудбалери што играле во една екипа што била победена на еден октомврски натпревар во четвртфиналето на Азискиот куп три дена биле држени во притвор и камшикувани. Шарар Хајдар Мохамад алХадити, поранешен фудбалер, во август 1999 година изјави дека тој и неговите соиграчи биле мачени по наредба на Удај Хусеин зашто не победите на натпреварите. Има информации дека во 1997 година членови на националниот фудбалски тим биле тепани и мачени по наредба на Удај заради лошата игра на квалификациониот натпревар за Светскиот куп.

Покрај примената на тортура, режимот за своите политички цели систематски се служеше со суров, нехуман и деградирачки третман кон луѓето. На пример, новинарот на Би-Би-Си во јуни рече дека режимот им забранува на родителите да ги погребуваат телата на своите починати деца извесно време (3 до 4 месеци) за да може да се соберат поголем број тела за масовно погребување по пропагандни паради и националистички церемонии.

Организациите за човекови права и опозиционите групи постојано добиваа известувања за жени што страдаат од тешка психолошка траума откако биле силувани додека биле во притвор. Безбедносните сили сексуално напаѓале и им се заканувале со сексуален напад на политичари, припадници на опозицијата и на нивните семејства, за да ги натераат со уценување да се покорат (в. 1. дел, г.). Ова продолжи во своевиден образец на систематската примена на режимот на силување за политички цели. Поранешниот член на Мукабарат Калид Ал-Џанаби во 2001 година пријави дека една единица на

Мукабарат, Директоратот за технички операции, за политички цели применувал силување и сексуални напади на еден систематски и институционализиран начин. Единицата исто така го снимала силувањето на жените роднини на осомничените опозиционери и тие снимки ги користела за да врши уцени и да обезбеди идна соработка (в. 1. дел, г.). Безбедносните сили наводно исто така силувале и жени што биле заробени во 1980-тите години во текот на кампањата Анфал и за време на окупацијата на Кувајт во 1990 година. Режимот никогаш не ги потврди овие извештаи, ниту спроведе било каква истрага, ниту пак презеде било каква акција против оние што ги вршеле силувањата.

Условите за живот во затворите беа екстремно ложи и опасни по живот. Има информации дека во целата земја имаше огромен број официјални, полуофицијални и приватни затвори. Нивната пренатрупаност стана сериозен проблем. Во мај 1998 година, Министерот за труд и социјални прашања Абдул Хамид Азиз Сабах во едно интервју изјави дека "во затворите има петпати повеќе затвореници од она што го дозволува нивниот капацитет и ситуацијата е сериозна." Тогаш Сабах беше разрешен од должност, а режимскиот весник Бадел го подвлече постојаното тврдење на режимот дека тој практично не држи никакви затвореници. Меѓутоа, во февруари Министерот за труд и социјални прашања му призна на Специјалниот известувач дека затворскиот систем е пренатрупан. Остана нејасно во колкава мерка масовните погубувања што беа извршени во рамките на операцијата на чистење на затворите ги испразнија затворите пред октомвриската амнестија на затворениците (в. 1. дел, а.). Исто така, остана неразјаснето колкав е бројот на затворениците што беа фактички амнестирани. Новинарските извештаи укажуваа на тоа дека амнестијата беше фокусирана на затворот Абу Гурајб, додека во други затвори имаше голем број политички затвореници. Голем број семејства на затворениците што не се појавија при амнестирањето наведоа дека нивните блиски биле убиени уште за време додека биле во притвор или се тајно префрлени во други затвори.

Некои затвори ги биеше лош глас по рутинското тормозење на оние што беа во притвор и на затворениците. Абу Гурајб, Баладиат, Макасиб, Рашидија, Радванија и други затвори наводно имале соби за мачење. Стотици Фајли (шиитски) Курди и други граѓани од иранско потекло, што исчезнаа на почетокот на 1980-тите години во текот на иранско-ирачката војна, наводно биле држени во тајност во затворот во Абу Гурајб. Во затворот АлШамаија во Багдад каде што се применувала тортура, а од каде што голем број затвореници исчезнале, имало огромен број ментално болни затвореници. Центарот за притвор во АлРадванија порано беше објектот за држење воени затвореници во близина на Багдад и наводно местото каде што е вршена тортура, како и масовни егзекуции (в. 1. дел, а.).

Режимот во март го предаде телото на еден истакнат погубен дисидент.

Семејството наведе дека на телото се гледаат очигледни белези од тортура за времето додека тој лежел во притвор (в. 1. дел, а.). Ова беше продолжување на наворен образец на систематска злоупотреба на затворениците од страна на режимот. На пример, во 2000 година, Специјалниот известувач извести дека добил информации во врска со два затвори во кои се држат луѓето во притвор, каде што затворениците биле затворани во метални кутии големи колку мртвечки сандак што наводно им ги отворале само по 30 минути дневно. Под зградата на општата воена болница во близина на воениот камп Ал-Рашид на периферијата на Багдад наводно е изграден повеќекатен подземен центар за притвор и за тортура. Центарот за човекови права на ирачката комунистичка партија (Center for Human Rights of the Iraqi Communist Party - CHR/ICP) тврдеше дека во комплексот има простории за мачење и за погубување. Еден дел наводно бил резервиран за затвореници во "замрзната" состојба -- чијшто статус, судбина или движење се крие во тајност (в. 1. дел, б.). Во 2000 година, Комунистичката партија на Ирак извести дека во декември 1999 и во јануари 2000 година 13 затвореници починале во центарот за притвор во Макасеб како последица од мачење и лоши затворски услови. ICP (Комунистичката партија на Ирак) извести дека тројца затвореници биле убиени во еден затвор во Ашар во јужната провинција Басра во месец март кога еден стражар ги застрелал затворениците што се обиделе да се заштитат од тепањето. Друг затвореник што бил повреден во инцидентот наводно подоцна им подлегнал на повредите (в. 1. дел, е.).

Во минатото режимот не дозволуваше посети од страна на набљудувачи за човековите права, но му дозволи на Специјалниот известувач да изврши кратка инспекција на неколку затвори во текот на својата посета во месец февруари. Специјалниот известувач забележа дека во деловите на затворот Абу Гурајб што ги посети тој затворениците се држат во "услови што се речиси ужасни". Режимот тврдеше дека затворите се отворени за инспекција од страна на ICRC во согласност со стандардните модалитети, но ICRC изјави дека му бил одобрен само повремени пристап во затвори како што е Абу Гурајб, и тоа во познатите делови на затворот во кои се затворени странски државјани, каде што владеат подобри услови.

Курдските регионални претставници во Ирак во 2000 година известија дека затворите во три северни провинции се отворени за ICRC и за други меѓународни набљудувачи. Според ICRC, при секоја посета на тие затвори еднаш неделно, можеше да се види редовно и доследно подобрување на условите. Меѓутоа, и PUK и KDP наводно држеле приватни, непријавени затвори, и двете групи наводно им забранувале пристап на претставниците на ICRC во тие објекти. Имаше пријави дека припадниците и на PUK и на KDP ги мачеле и затворениците, и лицата во притвор.

г. Самоволни апсења, притвор или егзил

Уставот и легалниот кодекс експлицитно забрануваат своеволно апсење и

притворање; меѓутоа, властите рутински извршувале таква практика. Специјалниот известувач постојано добиваше пријави за широко распространети самоволни апсења и притворање, често и на подолг временски период, без пристап до адвокат или до судот. Како што стои во извештајот на АИ за 1999 година, "Ирак: жртви на систематски репресалии", во последните години самоволно се уапсени повеќе илјади луѓе заради сомневање за опозициони активности или затоа што се поврзани со лица по кои трагаат властите. Уапсените често ги апсеа агенти на службата за бедбеност облечени во цивилна облека, без никакво објаснување и без налог за тоа лице или за членовите на неговото семејство (в. 1. дел, г.). Властите често на притворените не им дозволуваа правно застапување, ниту посета од семејството. Во најголемиот број случаи, членовите на семејството не ни знаеја што се случува со оние што се однесени во притвор, а се плашеа да прашуваат поради страв од одмазда. Многумина беа апсени пред своето семејство, кое потоа со денови, месеци и со години не знаеја ништо за нив, кога ќе им јавеа да си го земат телото на својот близок што често беше осакатено. Има и пријави за распространетата практика за обвинување на членови на семејството и блиски соработници за тоа што наводно го сториле други лица (в. 1. дел, г.).

IP во март извести дека режимот, во рамките на кампањата за етничко чистење во курдските области под негова контрола, самоволно уапсил 50 Курди во најновата акција на масовно притворање во Канакин. Извештајот наведува дека во рамките на таа акција агенти на БААС партијата последователно конфискувале 40 приватни резиденции. Тоа премина во наводен образец на самоволно апсење за политички цели. На пример, во 2001 година режимот иницира кампања на апсење и притворање на илјадници лица што првично се пријавија како доброволци во новоформираната милиција АлКудс, но не се беа појавиле на обука.

Масовните своеволни апсења и притворања често се вршеа во области каде што се растураа антирежимски летоци. Во јуни 2001 година, СИ извести дека режимот уапсил десетици адвокати и судии заради дистрибуирање опозиционистички летоци што наводно ја одразувале намерата на авторите да ги обелоденат кршењата на човековите права што ги врши режимот. Безбедносните сили уапсија стотици лица во алНаџаф, во Карбала и во шиитскиот дел на Багдад веднаш по анонимното растурање антирежимски летоци во 2000 година. За многу други апсења немаше никаква видлива основа. Во септември 2001 година, режимот уапси и протера шестмина хуманитарни работници на Обединетите Нации и одби да понуди било какви докази како основа за таквата постапка (в. 1. дел, е.).

Според меѓународните групи за човекови права, голем број странци што беа самоволно уапсени во текот на претходните години исто така беа задржани во притвор.

Режимот наводно за своја цел при своеволните апсења и други злоупотреби ја имал шиитската заедница. Во февруари, ИР извести дека безбедностите власти во неколку наврати без налог го притвориле и го испрашувале големиот ајатолах Али алСистани во градот Наџаф. Ова премина во наводен образец на примената од страна на режимот на самоволно апсење и притворање со цел да се прогонува шиитската популација. На пример, во мај 2001 година, режимот наводно егзекутирал двајца шиитски свештеници, Абдулсатар Абед-Ибрахим ал-Маусави и Ахмад ал-Халабџашеми, затоа што тврделе дека е режимот замешан во убиството на еден шиитски свештеник во 1999 година и во убиствата на четворица инженери од одборот на електростопанството. Во неделите непосредно пред убиството на ајатолахот Садек ал-Садр и неговите двајца сина во февруари 1999 година, беа уапсени повеќе помошници на ал-Садр, и до крајот на годината сè уште не се знаеше што се случило со нив (в. 1. дел, а, 1. дел, б. и 1. дел, е.). Во неколкуте недели по убиството на Садр беа уапсени уште неколку стотици други, а на многу од нив им беа уништени домовите.

Стотици Фајли (шиитски) Курди и други граѓани со иранско потекло, што исчезнаа уште на почетокот на 1980-тите години, за време на иранско-ирачката војна, наводно беа држани во тајност во затворот Абу Гурајб (в. 1. дел, в.). Според извештајот на Специјалниот известувач од 1998 година, тие лица биле држени во притвор без подигнато обвинение речиси две децении во крајно лоши услови. Извештајот наведува дека голем број од притворените лица државата тајно ги користела незаконски експериментални програми со хемиско и биолошко оружје.

Иако не постојат никакви статистички податоци, набљудувачите проценуваат дека бројот на политички затвореници изнесува десетици илјади, од кои некои се држени во притвор со децении.

Во последните неколку години режимот направи неколкукратни напори да го зголеми својот углед кај групите за човекови права и кај Специјалниот известувач на Обединетите Нации со прогласување амнестија за затвореници, дезертери и лица во егзил, од кои најновата беше во октомври (в. 1. дел, в.). Во месец јуни 1999 година, во еден друг пример, режимот објави општа амнестија за граѓани што илегално ја напуштиле државата или биле официјално протерани во егзил на определен временски период но не се вратиле по завршувањето на рокот (в. 2. дел, г.). Не е познато некој од нив да се вратил во земјата врз основа на таа амнестија, а се цени дека некаде околу 2 до 3 милиони граѓани што заминале во егзил по своја волја наводно се плашеле да се вратат во земјата. Најголемиот број овие амнестии беа оценети како гест за да се остави поволен впечаток кај јавноста и едноставно ги потврдуваат наводите дека режимот самоволно апсел и притворал многу граѓани. Исто така, извештаите во минатото укажуваат и на тоа дека, кога еднаш ќе се нашле в затвор, на затворениците им било многу тешко или многу скапо да си овозможат ослободување. Во месец мај 2001 година,

печатот известуваше дека властите ослободиле 3.000 затвореници кои ги поткупувале затворските власти за да им го скратат престојот в затвор. Еден поранешен затвореник рече дека неговото семејство платило околу 3.125 американски долари (5 милиони ирачки динари) за да биде ослободен откако одлежал 7 години од првичната казна што изнесувала 15.

PUK и KDP наводно држеле некои политички затвореници и лица во притвор на север од земјата. Во 1999 година, KDP и PUK постигнаа договор за взаемно ослободување политички затвореници. Во март 2000 година, KDP ослободи 10 затвореници на PUK, а PUK ослободи 5 затвореници на KDP (в. 1. дел, е.). Во 2001 година, претставници на PUK и на KDP известија дека сите преостанати политички затвореници и лица задржани во притвор на PUK и на KDP се разменети согласно договорот.

г. Одречување на фер јавно судење

Законодавството не беше независно, и не постоеше проверка на моќта на претседателот да ја отфрли било која судска одлука. Во 1999 година, Специјалниот известувач и меѓународните групи за човекови права забележаа дека угнетувачката природа на политичкиот и на правниот систем ја исклучува правната држава. Континуираните репресалии се олеснети со голем број закони, а режимот применуваше вонзаконодавни методи за да извлече признание или да наметне соработка.

Постојат паралелни законодавни системи: редовните судови, каде што им се суди на обични криминалци; и судовите на специјалните сили за безбедност, во кои главно им се суди на случаи од националната безбедност, но исто така и на криминалци. Покра Апелациониот суд, постои и Судот за поништување, кој претставува највисока судска инстанца. Специјалните безбедносни судови наводно имаат јурисдикција над сите случаи на шпионажа и предавство, мирољубиво политичко дисидентство, шверцување, прекршоци од доменот на размена на валути и трговија со дрога. Според Специјалниот известувач и други извори, на чело на овие трибунали што вршат тајни сослушувања се воени офицери или цивилни службеници што немаат соодветно правно образование. Властите често ги држеа затворениците во тајност и не им дозволуваа да контактираат со адвокати (в. 1. дел., г.). На суд беа дозволени признанијата изнудени по пат на тортура, што често служеа и како основа за донесување пресуда (в. 1. дел, в.). Многу случаи изгледа завршија со егзекуција по кратка постапка, иако обвинетите имаат право да бараат помилување од претседателот. Садам Хусеин може да издаде помилување во сите оние случаи што му одговараат на неговите политички цели или склоности.

Министерот за правда во февруари призна дека постојат специјални безбедносни судови, но тврдеше дека во нив работат судии од регуларното законодавство, и дека судењата во тие судови се водат со сите права и

процедуре на нормалните граѓански судови. Врз основа на ова, Специјалниот известувач заклучи дека, ако е тоа вистина, тогаш се таквите судови непотребни. Немаше Шариа (исламско право) судови; меѓутоа, редовните судови имаа овластување на применуваат Шариа во случаи поврзани со личниот статус, како што се развод и наследство.

Процедурите во редовните судови во теорија овозможуваат многубројни заштитни механизми; меѓутоа, решимот често во безбедносните судови ги назначува случаите што, според своите правни особини, навидум треба да потпаднат под јурисдикција на регуларните судови. Судањето во регуларните судови е јавно, а обвинетите имаат право на застапник на сметка на режимот кога се работи за сиромашни лица. Адвокатите на одбраната имаат право да ги ревидираат обвинувањата и доказите што се изнесуваат против нивните клиенти. Не постои систем на порота; парниците ги водат панели од по тројца судии. Обвинетиот има право да се жали во Апелациониот суд, а потоа во Судот за поништување.

Режимот заштити некои групи од судско гонење за наводни злосторства. На пример, со еден декрет од 1990 година, се гарантираше имунитетот на луѓето што извршувале "злосторства на честа", насилнички напад со намера да се изврши убиство врз жена од страна на некој роднина зашто тој смета дека таа не се однесувала скромно, или наводно се однесувала сексуално недолично (в. 5. дел). Еден декрет од 1992 година им гарантира имунитет од судски прогон на членови на БААС партијата и на безбедносните сили што убиле некого при гонењето на воени дезертери. Непотврдени но нашироко распространети известувања индицираа дека овој декрет се применувал за да се спречи судање или казнување на припадници на режимот.

Тешко беше да се утврди бројот на политички затвореници, зашто режимот ретко ги признаваше апсењата или ставањето во затвор, а семејствата се плашеа да зборуваат за апсењата. Многу од десетиците илјади лица што исчезнаа или беа убиени во последните неколку години првично биле држени како политички затвореници.

Локалната администрација што беше под контрола на PUK и онаа што беше под контрола на KDP имаа свои посебни законодавни системи. Го применуваа ирачкиот законски кодекс. И двата беа под одделениот Врховен суд на поништување. Во текот на годината, претставниците на PUK и на KDP известија дека PUK и KDP ја завршиле размената на сите политички затвореници и лица што биле во притвор во согласност со договорот од 1999 година. Меѓутоа, има информации дека PUK и KDP и натаму задржале некои политички затвореници и лица во притвор (в. 1. дел, г.).

ѓ. Самоволно мешање во приватноста, семејството, во домот, или во преписката

Режимот често го кршеше уставното право на граѓаните на приватност, особено во случаи што наводно се во врска со националната безбедност. Законот толку широко ги дефинираше престапите од делот на безбедноста што властите во суштина беа ослободени од законската обврска да обезбедат налог за претрес, така што претресите без налог претставуваа општо место. На режимот му беше во рутина да ги игнорира уставните одредби со кои се заштитува доверливоста на поштата, телеграфската преписка и телефонските разговори. Режимот периодично го попречуваше емитувањето на вестите што доаѓаа од надвор од земјата, меѓу кои и вестите на опозиционите групи (в. 2. дел, а.). Безбедносните сервиси и БААС партијата одржуваа сеприсутни мрежи на поткажувачи со цел да ја попречат дисидентската активност и да предизвикаат страв во јавноста.

Властите продолжија систематски да притвораат, да злоупотребуваат и да убиваат членови на семејствата и блиски соработници на наводните противници на режимот (в. 1. дел, а., 1. дел, б. и 1. дел, е.). На пример, во јануари, АИЈ/СИ извести дека режимот јавно ѝ се заканувал на ирачката сателитска телевизија дека систематски ќе ги силува жените роднини на Фаик Шекиш Али, истакнат дисидент и новинар што живее во странство, во знак на одмазда за неговото критикување на режимот во една политичка говорна емисија. Тоа продолжи во континуиран образец на систематско мешање на режимот во приватноста од политички причини. На пример, во месец мај 2001 година, властите наводно ја мачеле до смрт мајката на тројца дезертери поради опозиционите активности на нејзините синови. Во јуни 2000 година, еден поранешен генерал наводно примил видеолента на која биле снимени припадници на безбедносните сили како силуваат една жена од неговото семејство. Потоа тој добил телефонски повик од еден агент на разузнавачката служба кој изјавил дека држат уште една негова роднина и го предупредил да престане да зборува против режимот. Во ноември 1999 година, режимот протерал повеќе од 4.000 семејства што по Заливската војна во 1991 година побарале прибежиште во Багдад.

Режимот ја продолжи својата кампања на арапизација на етничко чистење со цел да ги тормози и да ги протера етничките Курди и Туркмени од областите што се под контрола на режимот. Според наводите во печатот и опозиционите извори, режимот сосила расселил стотици семејства. Во месец март, Los Angeles Times напиша дека режимот ја проширил својата акција за арапизација со тоа што на надгробните споменици на гробиштата во неарапските заедници става арапски имиња. Во месец април режимот објави нов декрет за сите болници и бироа за регистрација на новородените и починатите со кој се забранува давање христијански имиња. Како и во претходните години, режимот повремено затвораше цели области во Крчук и спроведуваше целодневни претреси од врата на врата (в. 2. дел, г. и 5. дел). Претставници на режимот исто така земаа за заложници членови на малцински групи за да ги застрашат нивните семејства и со тоа да ги натераат

да го напуштат својот роден крај (в. 1. дел, г., 2. дел, г и 5. дел). Властите ги уништуваа куќите и ставаа во притвор и егзекутираа членови на семејствата на Шиитите што протестираа против постапките на режимот (в. 1. дел, г и 1. дел, е.).

Специјалниот известувач забележа дека со административни барања кон роднините на дисидентите или кон други опоненти на режимот се олеснуваше вината по основ здружување. На пример, од регрутите се бараше да обезбедат некого што ќе гарантира во потпишувањето на документот во кој ќе изјави дека горенаведениот регрут нема да дезертира од воениот рок и дека гарантот ја прифаќа личната одговорност во случај регрутот да дезертира. Роднините што не ги пријавуваа дезертерите можеа да останат без картончињата за набавка на храна од залихите што се под контрола на режимот, да бидат протерани од своите домови, или да бидат уапсени други членови на семејството. Во октомври и во декември 1999 година, Врховниот совет на исламската револуција во Ирак извести дека властите не им ги доделиле картончињата за храна на семејствата што не ги испратиле своите најмлади синови во камповите "Младите лавови на Садам" за задолжителна обука за користење оружје (в. 5. дел).

Службата за специјални безбедносни сили наводно продолжи да ги заплашува роднините на членовите на опозицијата. Роднините на граѓани надвор од земјата што беа осомничени дека се симпатизери на опозицијата беа принудувани да им се јавуваат на осомничените членови на опозицијата и да ги предупредат да не учествуваат во конференции и во активности на опозицијата. На други јавно преку сателитската телевизија им се закануваа со силување или со мачење ако нивните роднини не престанат со политичка активност (в. 2. дел, а.).

е. Примена на прекумерна сила и прекршување на Хуманитарниот закон во внатрешни конфликти

Властите продолжија да притвораат, да злоупотребуваат и да убиваат членови на семејството и блиски соработници со наводни противници на режимот (в. 1. дел, а., 1. дел, б. и 1. дел, г.). Режимот ја продолжи кампањата на застрашување насочена кон Обединетите Нации и кон членовите на невладината организација за помош. Во февруари 2001 година, Министерот за надворешни работи се закани дека ќе ги пресече официјалните врски со претставниците на О.Н. што ја надгледуваат дистрибуцијата на програмата нафта за храна во северен Ирак, и дека ќе ги отповика нивните визи и ќе ги депортира. Во септември 2001 година, режимот без никакво објаснување протера шестмина хуманитарни работници на О.Н.

Режимот продолжи преку насилно исселување на тамошните жители од нивните домови и села да арапизира определени курдски области, како што се урбаните центри Киркук и Мосул, а на нивно место доведе Арапи што не

беа од таа област (в. 1. дел, г., 1. дел, г., 2. дел, г. и 5. дел).

Нагазните мини на север, што во најголем дел ги постави режимот пред 1991 година, и натаму убиваа и сакатеа цивили. Голем број од мините беа поставени за време на иранско-ирачката и Заливската војна; меѓутоа, војската не ги исчисти пред да ја напушти областа. Курдските претставници проценија дека во областите под нивна контрола има останато најмалку 7 милиони нагазни мини. Нагазните мини беа проблем и долж ирачко-иранската граница во централниот и јужниот дел од земјата. Немаше никакви информации во врска со цивилни жртви или обиди на режимот, ако воопшто имало такви, да ги исчисти старите мински полиња во области што се наоѓаат под контрола на централниот режим. Според извештаите на Службата на О.Н. за планирани услуги, на Советодавната група за мини и Народната помош на Норвешка, нагазните мини убиле преку 3.000 лица во три северни провинции од востанието во 1991 година наваму. Претставници на PUK проценија дека бројот на жртвите од минските полиња во областа што е под нивна контрола се движи со стапка од приближно 250 лица месечно. Специјалниот известувач постојано го потсетуваше режимот на неговата обврска според Протоколот за нагазни мини да го заштити цивилното население од последици од мините. Различни невладини организации вложуваа континуирани напори да ги отстранат нагазните мини од областа и да ја зголемат свеста за мините меѓу локалното население. Претставници на PUK тврдеа режимот постојано ги отфрла барањата да обезбеди мапи на познатите мински полиња. Во декември 1998 г., режимот објави дека активностите за чистење на мините претставуваат субверзивна активност, а на работниците од невладините организации што ја спроведуваа таа активност им нареди да ја напуштат земјата. Во април 2001 година, курдски извори го обвинија режимот дека предизвикал експлозијата на бомба во близина на една невладина организација што работеше на чистење на мините на север. Во април 1999 година, еден Новозеланѓанец што работеше за програмата на О.Н. за чистење на мини на север беше застрелан и убиен од непосредна близина од страна на некој непознат напаѓач. KDP уапси едно лице што тврдеше дека го убило работникот на О.Н. во име на Федајен на Садам Хусеин.

Нападите од страна на режимот врз шиитски верници претставуваше продолжение на наводен образец на прекумерна примена на сила од интерни политички причини. На пример, по убиството во февруари 1999 година на ајатолахот Мохамад Садек ал-Садр и неговите синови (в. 1. дел, а.), имаше информации дека се убиени стотици лица во воен напад врз лица што протестираа во шиитските области на Багдад и во градовите каде што Шиитите претставуваат мнозинство, како што се Карбала, Насирија, Наџаф и во Басра. Иако беше забрането да се одржи закопот на ал-Садр, во деновите по неговата смрт дојде до спонтани собири на ожалостените луѓе. Безбедносните сили на режимот применија прекумерна сила во разбивањето на овие незаконски собирања, пришто убија стотици луѓе. Во 2000 година,

властите продолжија да ги напаѓаат наводните симпатизери на ал-Садр. Се мисли дека претставници на безбедносните сили погубија 36 студенти верници што беа уапсени по убиството на ал-Садр. Во 1999 и во 2000 година, како казна за немирите по убиството на ал-Садр, режимот од Багдад протера околу 4.000 шиитски семејства. Голем број Шиити што во 1999 и во 2000 година избегаа од земјата во HRW кажаа дека припадниците на безбедносните сили ги сослушувале, ги држеле во притвор и ги мачеле.

По Заливската војна во 1991 година, жртвите и очевидците ги опишуваа злосторите што ги вршеше режимот, меѓу кои и намерните убиства, мачења, силувања, пљачкосувања и земање заложници. HRW и други организации соработуваа со различни агенции за да го доведат пред Меѓонародниот суд на правдата случајот на геноцид против режимот заради спроведувањето на кампањата Анфал против Курдите во 1988 година.

Во текот на годината немаше извештаи за непријателства меѓу двете најголеми партии на ирачките Курди што де факто го контролираат северен Ирак. Во септември 1998 година, KDP и PUK се договорија да ги обединат своите администрации; меѓутоа, во спроведувањето на таа спогодба е постигнат многу мал напредок. Во октомври 1999, високи функционери на двете партии се договорија околу цела серија мерки, меѓу кои и размена на затвореници, враќање на внатрешно раселените лица во нивните домови и овозможување на слободно движење од едната во другата област. Поголемиот дел од овие мерки не беа спроведени (в. 1. дел, г.). Меѓутоа, во 2001 година двете најголеми партии на Курдите известија за извесен напредок кон целосно спроведување на Вашингтонскиот договор, меѓу другото и враќањето на 3.000 внатрешно раселени лица од времето на борбите во 1995-96 година, подобрување на движењето меѓу областите под контрола на Курдите и размената на сите затвореници. Обединетото Собрание својата прва седница ја свика во октомври.

Печатот известуваше дека PUK и AAI имаа неколку помали битки како резултат на што во односниот период имаше доста голем број смртни случаи. Иако донекаде тоа можеше да се спореди со настани од минатото, ова претставуваше продолжение на еден образец на насилство на курдскиот север. На пример, во 2001 година беа пријавени вооружени непријателства меѓу PUK и исламските групи, PUK и Курдистанската работничка партија (Kurdistan Workers Party - PKK), и меѓу KDP и PKK, што резултираа со смртни случаи. Во јули 2000 година, по голем број експлозии на бомби, PUK наводно им нареди на сите опозициони групи да ги преселат своите канцеларии надвор од центарот на градот Сулајманиах; ICWP наводно одби да се пресели. Безбедносните сили на PUK потоа убија најмалку шестмина членови на ICWP и уапсија уште неколкумина во канцелариите на ICWP во Сулајманиах. Силите на PUK, исто така, убија неколку членови на ICWP што се наоѓале во некоја кола. Во врска со ова несогласување, во јули 2000 година, PUK ги затвори ограноците на ICWP, Организацијата на независни жени и Центарот

за заштита на жените и привремено задржа во притвор 12 жени што престојуваша во прифатилиштето во рамките на Центарот за злоупотребени жени. PUK објави дека ќе спроведе истрага во врска со постапките на безбедносните сили; меѓутоа, до крајот на годината немаше никакви информации.

2. дел - Почитување на граѓанските слободи, меѓу кои:

а. Слобода на говорот и на печатот

Уставот овозможува слобода на говорот и на печатот "во согласност со револуционерниот, националниот и прогресивен тренд"; меѓутоа, во практика, режимот не дозволуваше слобода на говорот или на печатот и не толерираше политичко дисидентство во области што се под негова контрола. Во ноември 2000 година, Генералното собрание на Обединетите Нации повторно го критикуваше "потиснувањето од страна на режимот на слободата на мисла, изразување, информирање, здружување и собирање". Во октомври 1999 година, Специјалниот известувач извести дека граѓаните живеат "во клима на страв", во која сè што ќе кажат или ќе направат, особено во областа на политиката, значеше "ризик од апсење и сослушување од страна на полицијата или на воената разузнавачка служба". Тој забележа дека "најобичната сугестија дека некој не е симпатизер на претседателот значи можност за смртна казна".

Во текот на целата година имаше голем број известувања за мешање на режимот во слободата на говорот. На пример, во февруари, Светската асоцијација на дневни весници (World Association of Newspapers - WAN) го осуди обидот на режимот да го попречи во работењето истакнатиот дисидентски новинар Фаик Шекиш Али (в. 1. дел, г.) и ја изрази својата загриженост дека уште еден истакнат новинар во текот на годината добивал закани со смрт поради своите контакти со припадници на опозицијата. Во јуни 2001 година, Алијансата за човекови права (Human Rights Alliance) извести дека режимот убил преку 500 новинари и интелектуалци во текот на изминатата деценија.

Режимот, БААС партијата или лица блиски до Садам Хусеин се сопственици на сите печатени и електронски медиуми и ги користат како средства за пропаганда. Општо земено, тие не ги објавуваат мислењата на опозицијата што беа изразувани и дома, и во странство. Еден извештај за 2002 година на Freedom House слободата на печатот во земјата ја рангира сп 96 од можни 100 поени, каде што 0 озанчува најголема слобода, а 100 поени означува комплетна контрола врз печатот. Има неколку статuti и декрети што ја попречуваат слободата на говорот и на печатот, меѓу кои спаѓаат: Декретот бр. 840 на Револуционерниот команден совет од 1986 година, со кој се казнува слободното изразување и се одобрува смртна казна за сите оние што го навредуваат претседателот или други високи политичари на режимот; делот

214 на Казнениот закон, со кој се забранува пеење песни што можат да предизвикаат јавни немири; и Законот за печат од 1968 година, со кој е забрането пишување статии на 12 конкретни теми, меѓу кои се оцрнувањето на претседателот, на Револуционерниот команден совет и на БААС партијата. Во февруари 2001 година, печатот на опозицијата извести дека режимот ја додал и казната сечење јазик за секој оној што ќе се потсмева со претседателот. Има неколку известувања во текот на годината дека таа казна била применета (в. 1. дел, в.).

Министерството за култура и информации повремено одржува состаноци на кои се објавуваат општи упатства за печатот. Странските новинари мораат да работат од редакции што се лоцирани во зградата на министерството и секаде каде што одеа беа придружувани од службеници во министерството, за кои има известувања дека го ограничувале нивното движење и им оневозможувале слободно да комуницираат со граѓаните.

Според Специјалниот известувач, новинарите биле под континуиран притисок да влезат во БААС партијата и дека мораат да ги следат правилата на Ирачкото здружение на новинари, на чие чело се наоѓа Удај Хусеин. Според локални извори, Удај Хусеин во 1999 година отпуштил стотици членови на здружението што недоволно често и недоволно обемно го величале Садам Хусеин и режимот (в. 6. дел, а.). Секој новинар мора да го информира офицерот за безбедност во врска со природата на вестите наменети за странските медиуми, а офицерите на разузнавачката служба пред емитување ја прегледуваат емисијата. Во октомври режимот се обиде да протера странски новинари што известуваа за спонтаните демонстрации на членови на семејствата на исчезнати затвореници што избувнале откако тие не се појавиле при амнестијата. Ова продолжи како образец на мешање во слободата на печатот. На пример, во септември 1999 година, беше уапсен Хашем Хасан, новинар и професор на Универзитетот во Багдад, кога одбил да работи како уредник на една од публикациите на Удај Хусеин. Организацијата Новинари без граници (Reporters Without Borders - RSF) со седиште во Париз испрати апел до Удај Хусеин; меѓутоа, на крајот на годината, сè уште не се знае ништо за судбината на Хасан (в. 1. дел, б.).

Режимот редовно го попречување емитувањето вести од странство (в. 1. дел, г.). Сателитски чинии, модеми и факс-машини беа забранети, иако имаше известувања дека во 1999 година биле укинати некои рестрикции. Областите што се под контрола на режимот имаа само два домашни телевизиски канали, официјалната Телевизија Ирак и Младинска ТВ, сопственост на Удај Садам Хусеин. Ви 2001 година, Удај Хусеин ја презел контролата врз сателитската телевизија. Според известувањата во печатот, интернетот бил достапен, но под високо-ограничен режим. Има известувања дека само 500 компјутери во областите што се под контрола на режимот биле поврзани со интернет, а тие точки биле под темелна контрола на режимските цензори. Книги можат да се објавуваат само со одобрение на Министерството за култура и информации.

Министерството за образование во курдските региони често испраќа учебници со прорезимска пропаганда; сепак, Курдите рутински ја отстрануваат пропагандата од таквите учебници.

Режимот не ја почитуваше академската слобода и вршеше строга контрола врз академските публикации и патувањата на академските граѓани во странство. На универзитетот луѓето се вработуваа и се отпуштаа во зависност од нивната поддршка на режимот.

На север, во последните 8 години се појавија голем број независни весници, како и опозициони радио и телевизија. Отсуството на централна власт овозможи значителна слобода на изразување, меѓу другото и критика на регионалните курдски власти; меѓутоа, различни политички организации вршеа влијание врз повеќето новинари или ги контролираа. Имаше на располагање сателитски услуги и опрема за телефон, факс, за интернет и за телевизија. Иако ривалските курдски партии на север, PUK и KDP, тврдеа дека е дозволена комплетна слобода на печатот во областите што се под нивна контрола, во практика ниту едната ниту другата не дозволуваа ефикасна дистрибуција на дневен печат и друга литература што ја објавува противничката партија.

Интернетот беше достапен преку интернет-кафеа во поголемите урбани центри во областите што се под контрола на Курдите. Во интернет-кафеата на режимот, корисниците на интернет имаа право да ги посетуваат единствено сајтовите што ги обезбедуваше Министерството за култура и информации. Регионалните власти не го ограничуваа пристапот на претходно одобрените веб-страници; меѓутоа, тие често го надгледуваа користењето на интернет од страна на поединци.

б. Слобода на мирно собирање и здружување

Уставот овозможува слобода на собирање; меѓутоа, во практиката режимот тоа го ограничува. На граѓаните законски не им е дозволено да се собираат освен во случаи кога сакаат да му ја изразат својата поддршка на режимот, што редовно ги организира толпите народ да ја искажат својата поддршка за режимот и за неговата политика преку финансиски поттик за оние што учествувале и со закани за насилство против оние што не учествувале. Според известувања во печатот, неколкуте спонтани демонстрации до коишто дојде по амнестијата во октомври беа жестоко прекинати (в. 1. дел, а. и 1. дел, б.).

Уставот овозможува слобода на здружување; меѓутоа, режимот ова право во практиката го ограничува. Режимот го контролира формирањето политички партии, ги регулира нивните внатрешни работи и ги надгледуваше нивните активности. Седиштето на новите политички партии мораше да биде во

Багдад и на нив им беше забрането да бидат од било каков етнички или верски карактер. Политичкото списание АлефБе, што го издава Министерството за култура и информации, во декември 1999 година извести дека на две политички групи нема да им биде дозволено да формираат политички партии зашто немале доволен број членови. Списанието повторно ги објави условите што се неопходни за формирање политички партии, каде што спаѓаше условот дека една политичка група мора да има најмалку 150 члена постари од 25 години. Со еден закон од 1999 година исто така се регулира тоа дека новите партии мораат "да се гордеат" со револуциите од 1958 и 1968 година коишто ја создадоа републиката и на власт ја донесоа БААС партијата. Неколку конкретни партии беа прогласени за незаконски, а членството во тие партии повлекуваше смртна казна (в. 3. дел). Законот пропишал смртна казна за секој оној што "ќе се инфилтрира" во БААС партијата.

Во северниот дел што е под контрола на Курдите, постојат многубројни политички партии и општествени и културни организации. Администрациите што се под контрола на KDP и PUK воведоа рестрикции над некои политички партии и групи за кои сметаат дека претставуваат ризик за безбедноста, како и за оние што одбиле да се регистрираат како политички партии или да учествуваат во локалните избори. Политичките партии што ги прекршија тие правила PUK и KDP ги натераа да се укинат. Ни KDP ниту PUK на другата страна не ѝ дозволи да отвори седиште на партијата на територија под своја контрола; меѓутоа, тие на други политички партии им дозволија да работат на тие територии и ги вклучија во своите администрации.

в. Верска слобода

Уставот овозможува верска слобода под услов таа да не го нарушува "моралот и јавниот ред"; меѓутоа, во практиката, режимот жестоко ја ограничи верската слобода. Официјалната државна религија е исламот. Министерството за дотации и верски прашања ги надгледуваше верските објекти, го назначуваше свештенството, одобруваше изградба и поправка на сите верски објекти и го одобруваше објавувањето на целокупната верска литература.

Повеќе од 95 насто од популацијата се муслимани. Шиитите (претежно Арапи) претставуваат мнозинство од 60 до 65 проценти, додека Суните ги има од 32 до 37 проценти (приближно 18 до 20 насто се Сунити Курди, 13 до 16 насто се Сунити Арапи, а останатите се Сунити Туркмени). Преостанатите, некаде околу 5 насто, се христијани -- чалдеани (римски католици), Асирци (Источна црква), Сиријци (Источна православна) и Јазиди (православни Ерменци), како и еден помал број Евреи и Сабиски Мандаени.

Режимот не признава политички организации што ги формирале шиитски

муслимани или асирски христијани. И покрај својот нелегален статус, тие групи продолжија да привлекуваат поддршка. За државна служба постојат верски квалификации; на пример, кандидатите за Националното собрание "мораат да веруваат во Господ" (в. 3. дел).

Различни делови од заедницата на Суните Арапите, што инаку го сочинува малцинството на популацијата, од 1932 година ефикасно го контролираат режимот. Суните Арапите имаат изразена предност во сите области на световниот живот, меѓу другото во граѓанскиот живот, во политичкиот, воениот и економскиот. Шиитските и Суните Арапите етнички не се разликуваат. Шиитските Арапи рамо до рамо со Суните Арапите поддржуваат независна земја уште од Побуната во 1920 година, голем број од Суните Арапите влегоа во БААС партијата, а Шиитите го создадоа јадрото на војската во војната меѓу Иран и Ирак од 1980 до 1988 година. Шиитските Арапи, верското малцинство во таа популација, веќе многу одамна се во неповолна позиција во економски, политички и општествен поглед. Како и Суните Курдите и други етнички и верски групи на северот, шиитските Арапи на југот се цел на особена дискриминација и злоупотреба.

Режимот со децении спроведува брутална кампања на убивања, егzekуции по кратка постапка и пролонгирани самоволни апсења на верските лидери и следбеници на мнозинството шиитска популација (в. 1. дел, а., 1. дел, г. и 1. дел, е). И покрај номиналната заштита на верската еднаквост, режимот жестоко ги угнетува шиитските свештеници и оние што ја практикуваат шиитската вероисповест. Силите од Мукабарат, од Генералната безбедност (Амин Ал-Ам), од Военото биро, командосите на Садам (Федајен Садам) и БААС партијата убија високи шиитски свештеници, осквернавија шиитски џамии и светилишта и се спротивставија на шиитското верско образование. Има известувања дека безбедносни агенти биле стационирани во сите поголеми шиитски џамии и светилишта и ги претресувале, ги тормозеле и самоволно ги апселе верниците.

Во текот на годината останаа во сила следните ограничувања од страна на режимот на верските права: рестрикции и отворени забрани на петочни молитви на Шиитите; ограничувања во позајмување книги за Шиитите од библиотеките во џамиите; забрана на емитување шиитски емисии на радиото или на телевизијата што се под контрола на режимот; забрана на објавување на шиитски книги, меѓу другото молитвеници и верски прирачници; забрана на погребни поворки освен на оние што ги организира режимот; забрана на други облици на погребни верски обичаи на Шиитите како што се собирањето на кои се чита Куранот; и забрана на извесни процесии и јавни собири за одбележување на светите шиитски денови. Шиитски групи известуваат дека тие за време на востанието во 1991 година од службите на режимот одзеле документи во кои биле наведени илјадници забранети шиитски верски текстови.

Во јуни 1999 година, неколку шиитски опозициони групи известија дека режимот институционализирал програма во претежно шиитските делови на Багдад што користат картончиња за храна за да го ограничат просторот каде што можат луѓето да се молат. Картончињата за храна, дел од програмата нафта за храна на Обединетите Нации, биле проверувани при влезот во една џамија и на нив била ставана забелешка за тешки казни за сите оние што ќе се обиделе да се молат на неовластена локација.

Шиитските групи известија за многубројни случаи кога верските учени луѓе биле подложени на апсења, напади и тормозења во изминатите неколку години, особено во меѓународно признатиот шиитски академски центар во Наџаф. Во 2000 година, АИ извести дека кон крајот на 1970-тите и на почетокот на 1980-тите години, режимот систематски депортирал во Иран десетици илјади Шиити (и Арапи, и Курди), по основ дека тие биле од персиско потекло. Според шиитски извори, верските учени лица и шиитските трговци што финансиски ги помагале училиштата биле главната цел на депортирањата. По народното востание во 1991 година, режимот ублажил некои рестрикции во врска со посетувањето на училишта од страна на Шиитите. Меѓутоа, по сè изгледа повторното заживување на училиштата далеку ги надминало очекувањата на режимот и довело до интензивирање на мерките против шиитскиот верски естаблишмент, меѓу другото условот говорите што ги држат имамите во џамиите да се засноваат врз материјал што ги напаѓа фундаменталистчките трендови којшто ќе го обезбеди режимот.

Режимот доследно ги политизира и се мешаше во верските ацилаци, како на муслиманите што сакаа да одат на ацилак во Мека и Медина, и на ирачките и неирачките муслимани што патуваа до светилиштата во земјата (в. 2. дел, г.). На пример, во 1998 година, Комитетот на Обединетите Нации за санкции понуди да ги исплати ваучерите за пат и трошоци на верниците што одат на ацилак; меѓутоа, режимот ја одби таа понуда. Во 1999 година, Комитетот за санкции понуди да исплати средства со кои преку трета страна ќе се покријат трошоците поврзани со ацилакот; режимот повторно ја одби и таа понуда. По усвојувањето на Резолуцијата бр. 1284 на Советот на Обединетите Нации за безбедност во декември 1999 година, Комитетот за санкции повторно побара да изготви протокол за олеснување на плаќањето на поединци што ќе тргнат на пат. Комитетот за санкции предложи да издаде по 250 долари во кеш и 1.750 долари во травелерс чекови што на секој ација ќе му бидат доделени во канцеларијата на Обединетите Нации во Багдад во присуство на претставници и на Обединетите Нации, и на Ирак. Режимот повторно ја одби понудата и, како последица на тоа, ниеден ирачки ација не можеше да ги искористи средствата што им беа ставени на располагање, како ни дозволените летови во 2000 година. Режимот и натаму институираше дека средствата ќе бидат прифатени единствено под услов да бидат уплатени во кеш во централната банка што е под контрола на режимот, а не лично на ациите.

Двапати годишно -- на 10. ден од муслиманскиот месец Мухарем и 40 дена подоцна, во месецот Сафар -- шиитските ации од целата земја и од светот патуваат во ирачкиот град Карбала за да ја одбележат годишнината од смртта на имамот Хусеин од пред неколку века. Режимот со децении им се меша во овие Ашура комеморации така што на процесиите во кои верниците се движат пеш им е забрането да влезат во градот. Во 1998 и 1999 година имаше известувања за насилнички инциденти меѓу ациите од една и членови на БААС партијата и припадници на безбедносните сили што ја спроведуваат забраната од друга страна. Во 2000 година безбедносните сили отвориле оган врз лицата што се обиделе пеш да стигнат од Ал-Наџаф до Карбала (в. 1. дел, е.). Во текот на годината немало известувања за насилство во текот на ацилакот; меѓутоа, има известувања за ограничувања во патувањето наметнати од страна на режимот.

Исто така, режимот се обиде да го поткопа идентитетот на малцинските христијански (асирски и чалденски) и на јазитските групи.

Специјалниот известувач и други известија дека режимот на различни начини ги тормозел асирските и чалденските христијани, чијшто број во земјата се проценува на 350.000, особено во поглед на присилно исселување од северните делови и кршењето на политичките права (в. 2. дел, г.). Најголемиот број Асирци живееја во северните провинции, а режимот често ги обвинувал за соработка со ирачките Курди. Воените сили уништиле многубројни асирски цркви за време на кампањата Анфал во 1988 година и, според известувањата, мачеле и егзекутирале голем број Асирци.

Асирските групи известија за неколку случаи на масовно насилство од страна на муслиманите против христијаните во северните делови на земјата во изминатите неколку години. Курдските групи често ги нарекуваат Асирците курдски христијани. Христијаните известија за неколку ритуални убиства на христијански свештени лица од страна на непознати напаѓачи, за кои тие тврдат дека биле муслимански есктремисти. Печатот и христијанските опозициони групи известија дека е во јули убиена една асирска калуѓерка очигледно по углед на муслиманско ритуално убиство (в. 1. дел, а.). Овие извештаи беа продолжение на наводен образец на насилство и прогонување врз христијаните и другите верски малцинства низ целата земја.

Режимот наметна репресивни мерки врз Јазидите (в. 5. дел).

Иако е мал бројот на Евреи што се останати во земјата, претставниците на режимот често даваат анти-семитски изјави.

г. Слобода на движење во земјата, патување во странство, емиграција и репатријација

Режимот го ограничи движењето на граѓаните и на странците во земјата. На поважните патишта имаше чести полициски пунктови. Лицата што влегуваа во осетливи гранични области и во многубројните означени безбедносни зони можеа да бидат уапсени.

Режимот бараше од граѓаните од режимот да си обезбедат специјално овластување и скапи излезни визи за патување во странство. На граѓаните не им беа дозволени повеќе од две патувања во странство годишно. Пред да патуваат во странство, граѓаните мораа да испратат пари како гаранција, што им се враќаа кога ќе се вратеа во државата. Имаше ограничувања на сумата во странска валута што може да се изнесе надвор од земјата. На жените не им беше дозволено сами да патуваат надвор од државата; мораа да патуваат во придружба на машки роднини (в. 5. дел). Пред декември 1999 година, секој ученик што сакаше да патува во странство мораше да си обезбеди некого што ќе гарантира за него и ако тој не се врати во државата, тогаш тоа лице да одговара пред законот. Во декември 1999 година, властите на учениците и на студентите им забранија секако патување (и на децата во основно училиште), го укинаа пролетниот и летниот распост и ги запишаа студентите на задолжителна воена обука и курсеви за користење на оружје.

Во очигледното настојување да се убедат граѓаните што живеат во странство да се вратат во земјата, во јуни 1999 година режимот преку радио објави амнестија за наставниците што илегално избегаа од државата по Заливската војна. Набргу потоа, Револуционерниот команден совет објави декрет за генерална амнестија на сите граѓани што илегално ја беа напуштиле земјата или што не се вратиле по истекувањето на егзилот (в. 1. дел, г.). Во октомври 1999 година, Министерот за правда Шабиб ал-Малики објави дека властите можеби ќе вршат заплenuвање на имотот на граѓаните што живеат надвор од земјата, а кои не се вратиле по објавувањето на декретот за амнестија. Беше формиран специјален министерски комитет за да им се влезе во трага и да се надгледуваат граѓани внатре во земјата што примаат пари од роднини што живеат во странство.

Еден закон од ноември 1999 г. овозможува дополнителни казни за граѓаните што ќе се обидат незаконски да ја напуштат земјата. Според тој закон, секој оној што ќе се обиде незаконски да ја напушти земјата го чека затворска казна до 10 години и "конфискација на движен и недвижен имот". Слични казни го чекаат секого што ќе биде фатен како поттикнува или им помага на лица на кои им е забрането да патуваат, меѓу нив и на професионални медицински лица, инженери и на универзитетски професори. Во 2000 година, директорот на Одделот за регистрација на недвижности изјави дека режимот го конфискувал имотот на извесен број лица во согласност со декретот.

Режимот го ограничи патувањето во странство на новинари, писатели, на универзитетски професори, лекари, научници и на сите вработени во Министерството за информации. Безбедносните власти ги сослушуваа сите

вработени во медиумите, новинарите и писателите, при нивното враќање од патување во странство.

Режимот доследно ги политизира и се мешаше во верските ацилаци, како на граѓаните муслимани што сакаа да одат на ацилак во Мека и во Медина, така и на муслимани што патуваа во разни светилишта низ земјата (в. 2. дел, в.).

Граѓаните што имаат сопружници странци кои во земјата живеат 5 години (1 година за сопружници на владини службеници) мораа да поднесат барање за да станат натурализирани граѓани. На тој начин рестрикциите во патување се однесуваа и на голем број странци. Во казните за непочитување на ограничувањата спаѓаа бркање на сопружникот од работа, значителна парична казна и повторно плаќање на сите државни образовни трошоци, но не беа ограничени само на овие казни. На многу граѓани што имаа државјанство и во некоја друга земја, особено децата на татковци Ирачани и мајки родени во странство, режимот им забрануваше да ја посетат земјата на својата друга националност.

Генералниот секретар на Обединетите Нации процени дека во три северни провинции (Ербил, Дохук и Суајманиах) престојуваат преку 500.000 внатрешно расселени лица, од кои најголемиот број беа избегани за време на востанието што уследи по Заливската војна на почетокот на 1991 година од области што се под контрола на режимот. Јазидските Курди во ноември известија дека во последните неколку години биле изложени на присилно концентрирање во близина на Дохук. Режимот продолжи да ја спроведува својата политика на арапизирање преку дискриминација и насилно разместување на неарапската популација, меѓу другите на Курди, Туркмени и Асирци што живееја во Киркук, во Канакин, Синџар, Макмур, Туз, во Корамату и во други области. Повеќето набљудувачи на таа политика гледаа како на обид пропорционално да се намали бројот на неарапски граѓани во регионот Киркук богат со нафта и на тој начин во областа да се обезбеди арапска демократска контрола.

Неарапските граѓани беа терани или да ја сменат својата етничка припадност на личните документи и да земат арапски имиња, или да бидат протерани во северните провинции што се под контрола на Курдите. Лицата можеа да го избегнат протерувањето ако се откажат од својот курдски, туркменски, чалденски или асирски идентитет и ако се пријават како Арапи. На лицата што одбиваа да се откажат од својот идентитет можеше да им биде одземен имотот и да им се одземат картончињата за храна пред да бидат депортирани.

Револуционерниот команден совет нареди за жителите Арапи што повторно се населија во Киркук да се изградат нови домови и да им се даде работа, додека според известувањата беше забранета изградбата на нови или обновата на старите имоти што се сопственост на Курдите. Освен на Арапи, неарапите не смееја на никој друг да му ги продаваат своите куќи, ниту да

регистрираат или да наследуваат имот. Властите проценија дека од 1991 година наваму, преку 100.000 лица беа расселени во рамките на програмата за арапизација.

Според многубројните протерани на север, режимот генерално применувал систематска процедура на протерување и депортирање на неарапските граѓани. Често безбедносната единица барала семејството да си ја смени етничката припадност од Курди или Туркмени во Арапи. Како последица на тоа, претставниците на безбедносните сили често го апсеа домаќинот во семејствата, а другите членови на семејството ги информираа дека тоа лице ќе остане в затвор додека тие не се согласат да се преселат во друг дел на земјата. Таквите семејства често решаваа да се преселат на север; членовите на семејствата мораа да потпишат формулар во кој се вели дека тие заминуваат доброволно и дека им е забрането со себе да земат било каков дел од имотот или од картончињата за храна што се издадени од страна на Обединетите Нации во рамките на програмата нафта за храна. Режимот често куќите на тие семејства им ги префрлување на Арапи членови на БААС партијата.

На протераните не им беше дозволено да се вратат. Специјалниот известувач во 1999 година извести дека граѓаните што им дале работа, храна или засолниште на оние што се вратиле или на новопристигнатите Курди можеле да бидат уапсени. Режимот негира дека протерувал неарапски семејства.

Според Високиот комесаријат на Обединетите Нации за бегалци (U.N. High Commissioner for Refugees - UNHCR), стотици илјади ирачки бегалци се останати во странство. Покрај оние што се осомничени за симпатизирање на Иран, најголем број од нив избегаа откако режимот го задуши народното останение во 1991 година; останатите беа Курди што избегале за време на кампањата Анфал во 1988 година. Најголемиот дел од 1,5 милиони бегалци што избегаа по востанието во 1991 година, особено Курдите, се вратија во северниот дел од земјата, надвор од контролата на режимот.

Режимот не соработуваше со UNHCR, не одобри прв азил и не ги почитуваше правата на бегалците.

Околу 12.000 турски Курди што избегаа пред граѓанските немири во југоисточна Турција останаа во северните делови што се под контрола на режимот во Багдад. Таквите расселени лица UNHCR ги третираше како бегалци сè додека не постигна официјално дефинирање на нивниот статус.

Во текот на годината, KDP и PUK го нагласија дека со нивниот договор од 1998 година ќе почнат да ги враќаат во нивните вистински домови илјадниците лица што и двете страни ги беа протерале како резултат на внатрешните курдски борби во трите северни провинции. Првите 70 семејства се вратија во јуни. Во април 2000 г., UNHCR забележа дека

расселените лица сè уште живеат во шатори или во отворени, незагреани згради (в. 1. дел, е.).

Во август 1999 година, имаше известување дека KDP наметнала блокада на осум асирски села во близината на Акра. Некои извори посочуваа дека силите на KDP по два дена повторно се вратиле во едно од селата, ги опколиле селаните и јавно претепале двајца од нив. KDP негираше дека дошло до блокада или опсада на села.

3. дел - Почитување на политичките права: правото на граѓаните да ја сменат владата

Граѓаните немаа право да ја сменат својата влада. Претседателот ја имаше власта врз сите инструменти на контрола. Најважните претставници на власта беа или членови на семејството на Садам Хусеин или пријатели на неговото семејство од неговиот роден град Тикрит. Иако режимот презеде чекори за да прилега на демократија, режимот сè уште држеше цврста контрола врз политичкиот процес. Октомврскиот таканаречен референдум за претседателската функција на Садам Хусеин не беше слободен и повеќето меѓународни набљудувачи го прогласија за наместен. Немаше приватност на гласачите, а многубројни веродостојни извештаи укажуваа на тоа дека гласачите се плашеле од одмазда ако гласаат дисидентски. Режимот тврдеше дека 100 проценти од 16-те милиони гласови биле "за". Во еден сличен "референдум" во 1995 година, имаше известувања дека се уапсени вкупно 500 лица во провинциите Карбала, Багдад и Рамади затоа што гласале против, а еден член на разузнавачката служба бил погубен поради тоа што одби да гласа за претседателот.

За кандидатите за парламент постојат строги квалификации; кандидатите за Националното собрание мораат според законот да бидат постари од 25 години и "да веруваат во Господ, во принципите на револуцијата од 17 до 30 јули и во социјализмот". Изборите за Националното собрание се одржаа во март 2000 година; од 250 места во парламентот, 220 беа оспорени, така што останатите 30 беа пополнети со лица што ги назначи претседателот. Од 250 места во парламентот, членовите на БААС партијата освоија 165, независните освоија 55, а 30 што ќе ги претставуваат северните провинции беа назначени од Садам Хусеин. Според Специјалниот известувач, БААС партијата наводно на голем број свои членови им дала инструкции да се кандидираат како номинално независни кандидати. Удај, синот на Садам Хусеин, е избран во Националното собрание со 99,9 проценти од гласовите.

Целосното политичко учество на државно ниво е резервирано за членовите на Арапската БААС социјалистичка партија, за кои се смета дека сочинуваат околу 8 проценти од популацијата. Партијата доминира со политичкиот систем, а владееше преку Револуционерниот команден совет (Revolutionary

Command Council - RCC). На чело на советот е претседателот Садам Хусеин. RCC ја има и извршната и законодавната власт. RCC доминира во Националното собрание, кое му е целосно подредено на Советот и на неговиот извршен дел.

Опозиционите политички организации беа ставени вон законот и жестоко угнетувани. Членството во некои политички партии се казнуваше со смрт. Во октомври 2000 година, имаше известување дека безбедносните сили егзекутирале осум лица под обвинение дека формирале опозициона организација (в. 1. дел, а. и 2. дел, б.). Во 1991 година, RCC го усвои законот што теоретски го одобруваше создавањето на и на други политички партии покрај БААС. Меѓутоа, во практиката законот се користеше за да се забранат партии што не го поддржуваат претседателот и режимот. Во 1999 година различни медиуми објавија статии во кои се тврдеше дека Садам Хусеин во октомври им наложил на своите политичари да размислат за формирањето нови политички партии, државен совет и за нов устав. Меѓутоа, списанието на Министерството за култура и информации подоцна извести дека единствените две групи што се обиделе да формираат партија биле одбиени зашто немале доволен број членови.

Режимот не ги призна различните политички групации и партии што ги формираа Шиити, Курди, Асирци и Туркмени, или други заедници. И покрај својот незаконски статус, тие политички групи продолжија да привлекуваат поддршка.

Законот овозможува избирање жени и малцинства во Националното собрание; меѓутоа, тие таму беа застапени само симболично.

Откако по востанието во 1991 година режимот ги повлече своите воени сили и цивилниот административен персонал, сите функции на централниот режим на северот од земјата ги извршуваат локални администратори, претежно Курди. Во 1992 година беа избрани локален парламент и локални администратори на режимот. Парламентот последен пат се состанал во мај 1995 година. Двете најголеми партии на Курдите што де факто ја имаат контролата на северот на земјата, KDP и PUK, од 1994 до 1997 година се бореа една против друга. Во септември 1998 година се договорија да ги спојат одделните администрации и во јули 1999 година да одржат нови избори. Прекилот на огнот се почитуваше; меѓутоа, мерките за повторно обединување се спроведуваат со огромно задоцнување. PUK и KDP по првпат се состанаа во обединетото Собрание во октомври. PUK одржа општински избори во февруари 2000 година, а KDP во мај - беа тоа првите избори во областите под контрола на Курдите од 1992 година наваму. Странските и домашните набљудувачи на изборите соопштија дека изборите генерално биле фер.

Имаше известувања дека KDP барал списоци на членови од малцинските

етнички политички партии. Исто така, режимот наметна и дополнителни рестрикции врз некои политички партии (в. 2. дел, б.).

4.дел - Ставот на владата во врска со меѓународното и невладино истражување на наводите за кршење на човекови права

Заради режимот, не можеше да се формираат независни организации за човекови права. Граѓаните формираа неколку организации за човекови права во странство и во северните области, кои не се под режимот. На набљудувачите од повеќето странски и меѓународни организации за човекови права не им беше дозволен пристап во земјата. Сепак, режимот на неколку меѓународни хуманитарни организации и организации за помош им дозволи да функционираат.

Годинава, за првпат од 1992 г., режимот му дозволи на на Специјалниот известувач на О.Н. четиридневна посета на земјата, под строг надзор, но режимот само делумно или воопшто не ги даваше бараните информации.

Во ноември, Комисијата на О.Н. за човекови права и Генералното собрание на О.Н. објавија извештај во кој "со страв" беше изразено отсуството на подобрување во состојбата со човекови права во земјата. Во извештајот беа остро осудени "систематичните, распространети и многу сурови кршења на човековите права" и на меѓународното хуманитарно право од страна на режимот, како резултат на што, според извештајот, дошло до "репресија и угнетување на сите нивоа, поткрепени со општа дискриминација и распространето тероризирање." Извештајот бараше од владата да ги исполни обврските што произлегуваат од меѓународните договори за човекови права.

Режимот имаше и своја официјална организација за човекови права, која рутински ги негираше обвинувањата за злоупотреба.

5.дел - Дискриминација на раса, пол, физички недостатоци, јазик или социјален статус

Во уставот и правниот систем се гарантирани еднакви права за жените, децата и малцинствата, но, во практиката, режимот систематски ги кршеше тие права.

Жени

Во домовите се вршеше насилство врз жените, но не беше познато до која мерка. За ваквото тормозење по обичај се решаваше во рамките на најтесното семејство. Немаше јавна расправа на оваа тема и не беа објавени статистички податоци. Заради насилството врз сопружниците може да се поведе постапка за развод; сепак, како што се дознава, ретко се случувало да

дојде до судски спор од овие причини. Според законот од 1990 г., мажите што извршиле злосторство за чест можат да добијат имунитет од судско гонење (в. 1.дел, д.).

Силувањето е забрането со закон, но безбедносните сили силувале членови од семејството на луѓе од опозицијата (в. 1.дел, в.) Немаше податоци за зачестеноста или суровоста на силувањата во општеството.

Проституцијата е незаконска дејност. Режимот ги негира тврдењата дека ги обезглавувал жените обвинети за проституција (в. 1.дел, а.).

Режимот тврдеше дека се залагал за еднаквост за жените, кои претставуваат околу 20 насто од работното население. Донел закони за заштита на жените од експлоатација на работното место и од сексуална злоупотреба; закони што овозможувале жените да одат во обичната војска, народната војска, да се вработат во полиција; како и да ги изедначат правата на жените при развод, поседување на земјиште, оданочување и право на глас. Тешко беше да се утврди до кој степен се спроведувале овие заштитни мерки. На жените им беше забрането сами да патуваат во странство (в. 2.дел, г.).

Во април 2000 г., PUK објави дека нема да се дава имунитет за злосторства за чест на териториите под негова контрола. Неколку активни организации за жените дејствуваа во областите на север, кои се под контрола на Курдите. Во септември 2001 г., KDP почна да прима жени во полициската академија за да ги подготви за интеграција во полицијата.

Деца

Не постојат никакви информации дали режимот донел посебни закони за да се помогне благосостојбата на децата. Сепак, Специјалниот известувач и неколку организации за човекови права дојдоа до многу докази од кои се виде дека режимот непрекинато работи против правата и благосостојбата на децата. Образованието за момчиња е задолжително до шесто одделение. Децата можат да го продолжат образованието до 12. одделение, но најчесто тие престануваат да се образуваат по 6. одделение, за да помагаат дома. Според режимот, се вели дека тој донел закони образованието на девојчињата да биде задолжително.

Заради неможноста на режимот да работи согласно резолуциите на Советот на О.Н. за безбедност, дојде до продолжување на економските санкции. Насекаде се зборуваше дека храната и лековите што би можеле да им се дадат на народот, заедно со децата, биле товарени во складовите или тргнати настрана за лична употреба на некои претставници на режимот. Извршниот директор на канцеларијата на О.Н. на прогамата "нафта за храна" во писмото до режимот од јануари 2000 г. потврди дека нарачките недоволно се дистрибуираат, при што ја изрази загриженоста за недоволниот број молби

поднесени во секторите за исхрана, образование, водоснабдување, хигиена и за бензин. Исто така, тој изјави дека од лековите и медицинските препарати вредни 570-те милиони долари, кои во земјата дошле преку програмата "нафта за храна" во 1998 и 1999 г., само 48 насто било разделено во клиниките, болниците и аптеките.

Управувањето на режимот со програмата "нафта за храна" не ги зеде предвид дополнителните потреби на децата на возраст меѓу 1 и 5 години, и покрај посебниот указ на Генералниот секретар на О.Н., со кој на режимот му беше наложено да ги прилагоди процедурите за имплементација според потребите на овие загрозени луѓе. Во 1999 г. UNICEF ги објави резултатите од првите истражувања на смртноста на децата и мајките во земјата, кои се спроведуваа од 1991 г. Истражувањата се спроведуваа во периодот меѓу февруари и мај 1999 г. во соработка со режимот во северниот и централниот регион, како и во соработка со курдската власт на север. Истражувањата покажаа дека во јужниот и централниот дел на земјата, каде што живее 85 насто од населението, смртноста на децата помали од 5 години е двојно зголемена од пред десет години. За споредба, стапката на смртност кај децата под 5 години во северниот дел, што е под контрола на Курдите, се намалила во периодот меѓу 1994 и 1999 г. Специјалниот известувач го критикуваше режимот затоа што "дозволил да страдаат невини луѓе, а во исто време издејствувал да се симнат санкциите." Тој во октомври 1999 г. изјави дека, ако не чекаше режимот 5 години да ја примени програмата "нафта во замена за храна" во 1996 г., "немаше да дојде до тешко и долго страдање на многу невини луѓе."

Во таа година, режимот одржа тринеделна обука за употреба на оружје, борба гради в гради, избегнување хеликоптерски напади и за пешадиски тактики за деца на возраст меѓу 10 и 15 г. Камповите за овие "Млади лавови на Садам" дејствувале на целата територија на земјата. Високите воени офицери кои ја надгледуваа обуката, изјавија дека децата биле "подложени на физички и на психолошки напори" на вежбите што траеле дури по 14 часа секој ден. Од извори на опозицијата дознаваме дека на војската ѝ претставувало проблем да регрутира доволен број деца за да ги исполни сите празни места во програмата. Како што се дознава, се заканувале на семејствата дека ќе ги лишат од картончињата за храна ако одбијат да ги пријават децата на обуката. Ирачкиот Врховен совет за исламската револуција во октомври 1999 г. изјави дека власта не им давала картончиња за храна на семејствата што не ги праќале помалите синови во задолжителните кампови за обука на Младите лавови на Садам (в. 1.дел, ф.). Исто така, власта не им ги кажувала резултатите од училишните испити на децата, ако не се пријават во Федајен организацијата на Садам (в. 1.дел, ф.).

Претставниците на режимот наводно ги киднапирале децата од малцинските групи за да ги заплашат семејствата, па тие да ги напуштат градовите и областите во кои режимот сака да се создаде мнозинство на Сани Арапи. (в.

1.дел, г. и 2.дел г.).

Лица со физички недостатоци

Не постојат никакви податоци за политиката на режимот кон лица со физички недостатоци.

Национални/расни/етнички малцинства

Разновидноста во културата и јазикот на земјата не се отслика во нејзината политичка и економска структура. Лицата кои не се Арапи немаа исти услови за вработување, образование и физичка безбедност. Ним не им беше дозволено да го продаваат домот никому освен на Арапи, ниту пак, да заверуваат или да наследат имот. Како дел од стратегијата за арапизација, режимот продолжи насила да ги исселување на неарапското население, како што се Курдите, Турците и Асирците што живеат во Киркук, Синџар и други области (в. 1.дел, г., 2.дел, г.). Како последица од тоа, режимот натера многу Арапи да се преселат во области кои биле насила напуштени од други етнички групи. И двете најголеми курдски политички партии потенцираа дека Асирците, како и етничките Курди и Турците, режимот повремено ги истерувал од Киркук во своите обиди да го "арапизира" градот (в. 2.дел, г.).

Многумина ги сметаат Асирците и Чалдите за посебна етничка група, како наследници на некои од најстарите христијански заедници. Во овие заедници се зборува друг јазик (сириски), се практикуваат христијански обичаи, и тие имаат богато културно и историско наследство, што е старо повеќе од 2000 години. Иако тие не се изјаснуваат како Арапи, режимот, без никаква историска поткрепа, така ги определува Асирците и Чалдите, несомнено со цел тие да се поистоветат со режимот во којшто преовладуваат Суни Арапи. (в. 2.дел, в.).

Режимот не дозволи образование на друг јазик, освен на арапски и курдски. Така, во областите под контрола на режимот, на асирските и чалдските деца им беше забрането да посетуваат настава на сириски.

Во уставот не се зборува за јазиски идентитет. Голем број Јазиди сметаат дека се етнички Курди, иако некои од нив би се определиле, и религиозно и етнички, како различни од муслиманските Курди. Сепак, режимот, без никаква историска поткрепа, Јазидите ги определи како Арапи. Нема докази дека режимот ја наметнал оваа реидентификација за да ги поттикне Јазидите да се приклучат во домашните воени акции против муслиманските Курди. Во документите што го конфискуваше режимот, кои се дел од извештајот на HRW од 1998 г., се опишуваат специјалните сé -јазидски милитантни групи оформени за време кампањата Анфал за "прогон и напад" на муслиманските Курди, што беше изведена меѓу 1988 и 1989 г. Режимот ги наметна истите репресивни мерки врз Јазидите што ги наметна врз другите групи (в. 2.дел,

в.).

Граѓаните што режимот ги смета за лица со иранско потекло мораа да имаат посебни документи за идентификација, и често беа спречувани да се вратат онаму каде што сакаа. Со текот на годините, режимот депортира илјадници граѓани со иранско потекло.

Етничките малцинства беа дискриминирани и торможени од Курдите на север. Во северните области под курдска контрола, беше дозволено наставата да се изведува на сириски и на турски јазик во основните училишта на асирските или турските партии, по востанието против режимот во 1991 г. Сепак, како што се дознава, образованието на Сиријците и натаму беше ограничено. И во курдските управи бараа сите деца на училишна возраст да почнат да учат арапски во основно училиште.

На Асирците не им се намали стравот дека ќе бидат нападнати од РКК, во основа турска терористичка организација што дејствувала против Курдите староседелци во северните области. Во 2000 г. Асирците пријавија дека се нашле во жарот на борбата меѓу Курди. Некои асирски селани тврдат дека во 2000 г. биле под притисок да се преселат од село во град, заради кампањата на силите на курдските староседелци што имала за цел да ги спречи РКК да дојдат до можни резерви на храна. Немаше никакви извештаи од годината кога Регионалната влада на Курдистан водеше истрага за неколкуте поврзани експлозии на бомби во 1998 и 1999 г., за кои се сметаше дека се дел од терористичка кампања што има за цел да ги заплаши за да го напуштат северот.

И етничките Турци тврдеа дека се дискриминирани од курдски групи, а како пример го посочија задолжителното поставување на курдистанско знаме во турските училишта и поставувањето курдски учители во турски училишта.

б.дел - Права на работниците

а. Право на здружување

Немаше синдикати кои не беа под контрола на режимот, а правата на работникот беа многу ограничени. Со Законот за Организирање на синдикатите од 1987 г. се воспостави Ирачката генерална федерација на синдикати (Iraqi General Federation of Trade Unions - IGFTU), синдикална структура под контрола на режимот, како единствена законска синдикална федерација. IGFTU е поврзана со партијата БААС, која ја употреби за да ги прикаже принципите и стратегиите на партијата на членовите на синдикатот.

Вработените во приватниот и мешаниот сектор, но не јавните службеници или работници во државни претпријатија, имаа право да се приклучат на локалните синдикални комитети. Комитетите беа здружени со посебните

синдикати, кои, од друга страна, припаѓаа на IGFTU.

Во 1999 г. Удај Хусеин отпушти стотици членови на Ирачкиот новинарски синдикат за недоволно величење на режимот на Садам Хусеин (в. 2.дел, а.). Како што се дознава, и во 1999 г. Удај Хусеин ставил во затвор најмалку четири водачи на Ирачкиот државен студентски синдикат зашто потфрлиле при извршувањето на неговата наредба да преземат чекори против студентите за кои се знаело дека ја критикуваат ситуацијата во земјата. Во овие случаи, нема позначајни новости.

IGFTU е здружена со Меѓународната конфедерација на Арапските трговски синдикати и Светската синдикална федерација, која порано била под советска контрола.

Во северниот регион, контролиран од Курдите, законот овозможува луѓето да оформат и да се вклучат во синдикати и други организации, и да ги употребат ваквите организации за политички дејности. Од 1991 г. се формираа десетици синдикални групи.

б. Правото на колективна организација и договор

Правото на колективен договор не е признато. Режимот ги определува платите на администрацијата, кои го сочинуваат најголемиот дел од вработени лица. Неделната плата во многу помалиот приватен сектор ја определуваат работодавците или се договара со секој вработен посебно. Луѓето вработени во администрацијата често беа преместувани од една работа и работно место на друго со цел да се спречат да воспостават блиска соработка со други вработени. Кодексот за работни односи не ги заштитува работниците од дискриминација на синдикатот, што постојано се критикува од страна на Комитетот експерти на Меѓународната организација на трудот (International Labor Organization - ILO).

Законот за работни односи го ограничува правото на штрајк. Меѓународната конфедерација на слободни синдикати како пример за такви ограничувања ги наведува казнените санкции, како што е одењето в затвор или затворањето во кампови за принудна работа. Во последниве две децении немало ниеден штрајк.

Не постојат зони за спроведување на извоз.

в. Забрана за принуден или труд под обврска

Принудниот труд е забранет со закон; сепак, Казнениот законик доделува затворски казни, како што е задолжителна работа, за вработените во администрацијата и во државните претпријатија за кршење на работната "дисциплина", како што е давање отказ од работа. Според ILO, странските

работници во земјата беа спречени да дадат отказ и да се вратат дома заради казнените санкции наметнати од режимот врз лицата кои ќе го сторат тоа. Немаше никакви податоци за присилната работа и трудот под принуда на децата.

г. Статусот во практиката со детската работна рака и минимална возраст за вработување

Забрането е да се вработуваат деца помали од 14 години, освен во мали домашни претпријатија. Сепак, како што се дознава, децата биле под сè поголем притисок да работат за да го издржуваат семејството заради лошите економски услови во земјата. Според законот, вработените на возраст од 14 до 18 г. имаат помал број работни часови неделно од возрасните. Секоја година режимот ги вклучува дури и 10-годишните деца во паравоената програма за обука (в. 5.дел).

д. Прифатливи работни услови

Немаше никакви податоци во врска со минималната плата.

Повеќето работници во градска средина работеа 6 дена во неделата, или 48 часа. Секој министер го определува работното време за службениците на режимот. Работното време на земјоделците се менува во зависност од индивидуалните договори меѓу работодавачот и вработениот.

Програмите за безбедност при работата функционираа во државните претпријатија. Инспекторите наводно ги проверувале приватните фирми, но има големи отстапки во спроведувањето на законите. Немаше никакви податоци за можноста работниците да се оддалечат од работното место во ситуации кога им се загрозени здравјето или безбедноста.

ѓ. Трговија со бело робје

Немаше никакви податоци за тоа дали трговијата со бело робје е забранета со закон. Имаше известувања за случаи на трговија со бело робје во земјата.

(крај на текстот)